Nr. 198. NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM. Kraków, Poniedziałek 29 Sierpnia 1921. Rok XL.

NOWA REFORMA

„Nowa Reforma" wychodzi codziennie rano.

Prenumerata wynosi:

	rocznie	półrocznie	kwartalnie	miesięcznie
W miejscu	2640 Mk	1320 Mk	660 Mk	220 Mk
z odnoszeniem do domu	3000 „	1500 „	750 „	250 „
W Polsce:				
z przesyłką pocztową	3000 „	1500 „	750 „	250 „
W innych państwach	3600 „	1800 „	900 „	300 „

Prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać wprost do **Administracji „Nowej Reformy"** w Krakowie.

Redakcja: ulica Jagiellońska 10. Administracja: ul. św. Anny l. 3.
Telefon Redakcji 41. Administracji 241. Dla rozmów **zamiejscowych 1572.**
Nr rach. poczt. Kasy oszczędności 140.956.
Rękopisów nadsyłanych Redakcja nie zwraca.
We Lwowie sprzedaż numerów po 10 Mk: w Biurze dzienników **S. Sokołowskiego,** ulica Trzeciego Maja l. 5 i w **Biurze Plohna,** ulica Legjonów 9.

Cena numeru 10 Mp.

Prenumeratę przyjmują:

zamiejscową: Administracja „Nowej Reformy" i wszystkie urzędy pocztowe; **miejscową:** Administracja „Nowej Reformy". — Biuro dzienników „Ruch" (dawniej J. Bogucza i A. Salomonowej), ulica Szczepańska l. 9; — Biuro dzienników Marjana Hupczyca ul. Jagiellońska l. 7.

Zamiejscową prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) przyjmują: **We Lwowie** Biura dzienników: A. Buchstab, ulica Legjonów 21; S. Sokołowski, ul. Trzeciego Maja 5. **W Jarosławiu** J. Soszyńska. — **W Tarnowie** M. Rockach. — **W Wiedniu** Herman Goldschmied (sprzedaż oddzielnych numerów) I. Wollzeile 6. — M. Dukes Nachfolger, Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Pradze i Wrocławiu). — R. Mosse, (także w Warszawie, Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek, Wollzeile.

Ogłoszenia (inseraty) przyjmuje Administracja „Nowej Reformy" za opłatą od miejsca wiersza nonparelowego za raz Mk 30·—. Do numeru niedzielnego i świątecznego oraz za układ tabelaryczny, cyfrowy, skombinowany o 50 procent drożej. — **Nekrologi** 80 Mk za miejsce wiersza. — **Nadesłane** po Mk 50·— od wiersza nonparelowego. — **Głosy publiczne** po Mk 60·— od wiersza. — Na pierwszej stronie 80 Mk od wiersza. Drobne ogłoszenia po 7 Mk od słowa. Ogłoszenia zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% drożej. **Załączniki** do „Nowej Reformy" (prospekty, cyrkularze ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się wedle umowy.

Upadek cywilizacji zachodniej.

Kraków, 28 sierpnia.

Znamiona upadku naszej cywilizacji zaprzątają już umysły na zachodzie od zakończenia wojny. Powstała cała literatura tego przedmiotu. Takie zaś dzieła jak Oswalda Spenglera lub znakomitego historyka włoskiego Ferrera same z kolei mają już dzisiaj swoją literaturę krytyczną z i przeciw. Obecnie także i w polskiej literaturze pojawiła się książka, traktująca o tej kwestji. A dodać wypada odrazu, że książka stojąca na poziomie toczącej się w Europie dyskusji, przytem zaś nie kompilacja wypowiedzianych już przez innych poglądów, ale praca całkowicie oryginalna, oparta na nowych punktach widzenia, zarówno pod względem ścisłości metody jak jasności wykładu nie pozostawiająca nic do życzenia. Jednem słowem mówimy o wydanej przed kilku tygodniami w Poznaniu książce profesora tamtejszego uniwersytetu dra **Florjana Znanieckiego** p. t. »Upadek cywilizacji zachodniej«.

Pojawienie się takiego dzieła jest dla życia narodowego i państwowego ważniejsze, niż niejedna t. zw. »dyskusja« w komisji budżetowej suwerennego Sejmu. Tu bowiem zostały powiedziane rzeczy mądre i zasługujące na uwagę, gdy tam młóci się pustą słomę bez wszelkiej innej myśli oprócz porachunków i widoków partyjnych.

Oczywiście nie zamierzamy obszerniej omawiać tej ważnej książki ani nawet jej dokładniej streszczać. Chcemy tylko zwrócić na nią uwagę szerszych kół inteligentnych czytelników.

Prof. Znaniecki przewiduje upadek stopniowy cywilizacji zachodniej. Opiera zaś to swoje przewidywanie na stwierdzeniu następujących faktów: upadek idealizmu w życiu i nadmierny rozwój materjalizmu praktycznego w życiu jednostek, grup społecznych i narodów, zwyrodnienie demokracji w ochlokrację, rozpasanie imperjalizmu i nacjonalizmu narodów.

Bolszewizm rozpatruje prof. Znaniecki w osobnym rozdziale jako rezultat rozkładu podstaw cywilizacji zachodniej i jako jeden z etapów jej upadku. Wogóle to, co mówi prof. Znaniecki o bolszewizmie, jest najinteligentniejsze ze wszystkiego, co na ten temat zostało dotąd po polsku napisane. Wielką zasługą intelektualną autora jest to, że w zjawisku bolszewizmu przeprowadza on ścisłe rozróżnienie między tem, co jest w niem specyficznie rosyjskie, a tem, co leży w logice rozwoju form życiowych wszystkich wogóle narodów cywilizowanych.

»Warunki społeczne, konieczne i prawdopodobnie wystarczające do pojawienia się każdego z kolejnych stadjów bolszewizmu albo już są, albo będą urzeczywistnione w każdym zachodnim kraju, o ile **jakimś potężnym wysiłkiem rozumu i zorganizowanej woli nie zdołamy zmienić zupełnie kierunku ewolucji społecznej**«.

Zarówno z powodu zaniku zainteresowań duchowych, który jest skutkiem wzrostu materjalizmu praktycznego, jak wskutek niezdolności panujących dzisiaj klas do zrozumienia ekonomicznych interesów mas i zaspokojenia ich, rewolucja socjalna »**wydaje się nieuniknioną**«.

Będzie ona miała przebieg analogiczny z rewolucją rosyjską. Wprawdzie klasy panujące zachodnio europejskie są silniejsze znacznie, niż była klasa panująca rosyjska, wskutek czego walka ich obronna potrwa dłużej i będzie jeszcze bardziej zacięta, ale ostateczne zwycięstwo mas zrewolucjonowanych nie może mimo to ulegać wątpliwości. Będzie ono tylko okupione większem zniszczeniem i gwałtowniejszym przewrotem.

Rewolucja socjalna w Europie, przeszedłszy stadjum niszczenia wewnętrznego, przejdzie z kolei stadjum militarystyczne, w którem wojny wszystkich ze wszystkimi wskrzeszą stan z piątego i szóstego wieku po Chrystusie. Po tym zaś okresie wojenno-militarnym rewolucji, kiedy wyniszczenie czynników kierujących będzie już ostateczne, zapanuje anarchja całkowita i cofnięcie życia do form najbardziej ówczesnego średniowiecza. Wszystkiemu temu towarzyszyć będzie »zupełny rozkład moralnych i intelektualnych norm i sprawdzianów«. »Wszelkie dawne reguły postępowania, jakie jeszcze pozostają w świadomości społecznej, będą zdruzgotane pod naciskiem głębokich i gwałtownych przemian; ideały nowożytne, jeszcze niespopularyzowane, znikną wraz ze zniknięciem arystokracji umysłowej i żadne nowe zasady społecznej działalności nie będą miały czasu, aby się skrystalizować«. Temu upadkowi duchowemu będzie oczywiście towarzyszył upadek biologiczny, podobnie jak się to dzieje w Rosji, gdzie zdaniem wielu obserwatorów ludzie umysłowo- normalni szczególniej po nieszczęśliwych miastach rosyjskich należą już do rzadkości.

»Wielki przemysł i handel międzynarodowy znikną. Złożone systemy państw narodowych sprowadzą się do panowania hord wojskowych nad sterroryzowaną ludnością. Nauka i sztuka zamrą wraz z arystokracją umysłową lub będą uprawiane przez nielicznych rozproszonych idealistów bez organizacji społecznej dla ich zachowania i rozwoju. Miasta utracą swe funkcje i rozpadną się w gruzy. Ludność miejska wymrze, jak już wymiera w Rosji. Ludność wiejska przeżyje ten okres, lecz poziom jej ekonomiczny i umysłowy spadnie tak nisko, jak na początku wieków średnich. Krótko mówiąc, powrócimy, jak Rosja już powraca, do stanu barbarzyństwa, jeśli nie dzikości«.

»Bolszewizm jest formą, którą w dzisiejszych czasach, wobec dzisiejszego stanu cywilizacji i obecnych prądów społecznych, przybrać musi wszelka gwałtowna rewolucja mas przeciw sferom przodującym«.

Gdy w ten sposób cywilizacja rasy białej chylić się będzie coraz szybciej do gwałtownego upadku, tymczasem rasy żółte nabierać będą coraz więcej sił do odegrania przodującej roli na naszym planecie. Kiedy zaś anarchja w Europie osiągnie swój szczyt, »panowanie żółtej rasy nad białą okaże się najbardziej pożądanem rozwiązaniem z punktu widzenia postępu ludzkości wogóle«.

Na samym końcu swych wstrząsających logiką nieodpartą i jasnością wywodów **prof. Znaniecki** zadaje sobie pytanie, czy można jeszcze ratować Europę przed zagładą? Uważa on taki ratunek za możliwy teoretycznie w dwóch wypadkach: albo że już istnieją jakieś dążenia konstrukcyjne w stanie utajonym, które mogą przeciwdziałać potęgom niszczącym, albo też arystokracja umysłowa świata zachodniego potrafi stworzyć i zastosować natychmiast jakieś nowe metody, »za pomocą których można będzie zupełnie zreorganizować obecny ustrój społeczny i zużytkować dla celów twórczych te same dążności, które dziś grożą zniszczeniem«.

Skoro jednak dla pierwszego przypuszczenia teoretycznego autor w życiu nigdzie nie widzi potwierdzeń, przeto pozostaje tylko to drugie. »Jedyna więc nasza nadzieja w świadomym, twórczym, bezinteresownym, solidarnym wysiłku całej współczesnej arystokracji umysłowej. Musimy się zdobyć na to, na co nigdy jeszcze ludzkość się nie zdobyła — na celowe, umiejętne pokierowanie ewolucją społeczną, o ile nią wogóle pokierować można«.

Oto najważniejsze końcowe wnioski, do których dochodzi polski uczony i filozof, rozpatrując objawy życia zarówno u nas w Polsce jak w całej Europie.

Rządy najwyższej inteligencji, rządy arystokracji duchowej w ścisłem tego słowa znaczeniu, oto co jeszcze daje się rozumnie pomyśleć jako ostatnia próba ratunku przed nieuchronną w każdym innym wypadku zagładą.

Książkę Znanieckiego niechaj czytają wszyscy inteligenci rzeczywiści i mający świadomość konsekwencyj dokonujących się dokoła przemian. Ponieważ u nas jednak rządzi teraz p. Wincenty Witos, przeto byłoby bardzo pożądane, aby i on także przeczytał tę książkę chociażby przy pomocy któregoś z inteligentów rzeczywistych, a nie tylko nominalnych, świeżo pozyskanych dla jego partji. Ten niechaj by mu popularnie objaśnił trudniejsze ustępy dzieła. Piszemy to nie przez złośliwość, ale w tym celu, aby Biuro prasowe przy prezydjum Rady ministrów w swoim raporcie z prasy zakomunikowało to ze specjalnym naciskiem panu prezydentowi ministrów.

Czujność Min. spraw wewnętrznych.

Warszawa, 28 sierpnia (Tel. wł.) W związku z naprężoną sytuacją wewnętrzną **ministerstwo spraw wewnętrznych zarządziło dyżury nocne,** na razie na dwa tygodnie.

Strajk kolejowy ukończony.

Warszawa (EE). **Dnia 26 bm. o godz. 12 w południe strajk kolejarzy b. dzielnicy pruskiej skończył się ostatecznie.** Pracownicy kolejowi powrócili do pracy, jedynie na stacji Gniezno były jeszcze pewne wahania.

Warszawa, 27 sierpnia (PAT). »Przegląd Wieczorny« podaje, że dzisiaj rano **przybyli do Warszawy delegaci kolejarzy poznańskich i będą przyjęci przez ministra kolei.** Centralne kooperatywy kolejowe otrzymały od ministra aprowizacji 700 wagonów żyta na zaległe deputaty. Wysłanie zboża tego rozpocznie się już od poniedziałku.

Warszawa, 27 sierpnia (PAT). Ministerstwo kolei żelaznych komunikuje: W obrębie Dyrekcji kolejowej poznańskiej i dyrekcji kolejowej gdańskiej **strajk pracowników kolejowych został zlikwidowany.** Wszyscy pracownicy tych dyrekcyj powrócili już do pracy. W obrębie dyrekcji warszawskiej czyniono w kilku punktach próby strajku lokalnego, zostały jednak przez władze przerwane i **zapanował ruch normalny.**

O niezależność hierarchji prawosławnej w Polsce.

Wilno, 28 sierpnia (Tel. wł.) »Słowo wileńskie« donosi: Poseł polski w Moskwie p. Filipowicz przed swym wyjazdem z Warszawy otrzymał instrukcję do prowadzenia pertraktacyj w Moskwie z patrjarchą Tichonem, w kwestji **niezależności kościoła prawosławnego w Polsce.** Rząd polski uważa za pożądane jak najprędzej uregulowanie tej sprawy. Jeżeli zaś dojście do porozumienia w tej formie jest niemożliwe, to rząd polski proponuje **uzależnienie duchowieństwa prawosławnego w Polsce od patrjarchy w Konstantynopolu,** gdyż ze względów politycznych jakakolwiek łączność z Moskwą jest niepożądana.

Sowiety a zbliżenie czesko-polskie.

Pismo czeskie »Pondělník« ogłosiło raport, złożony przez rosyjski komisarjat spraw zagranicznych radzie komisarzy ludowych, a podpisany, między innymi, przez p. Karachana, nowego przedstawiciela sowietów w Warszawie.

Raport ten stwierdza, **że Rosja sowiecka winna widzieć w Czechosłowacji, tworze dyplomacji francuskiej, nietylko przeciwnika socjalnego, ale także wroga politycznego.** Rosja jest bardzo zagrożona, skutkiem akcji czechosłowackiej, zmierzającej do zbliżenia się z Polską, co wzmocni położenie tej ostatniej. Konieczne zatem jest przedsięwzięcie środków, które nie dopuszczą do przyjaźni czesko polskiej.

To też utworzona została specjalna komisja, pod przewodnictwem Łaszewicza, która ma na celu zorganizowanie **akcji niezwłocznej przeciw zbliżeniu się czesko-polskiemu.**

Troski imperjum wielkobrytyjskiego

Krwawe walki w Indjach.

Berlin (EE). Z Indyj nadchodzą wiadomości, **że walki między powstańcami indyjskimi a Anglikami przybierają na sile.** Szczególnie ciężkie jest położenie w Kalkucie, w której powstańcy wywiesili **zieloną chorągiew proroka, na znak swej łączności z Konstantynopolem.** Wiadomości o ciężkich walkach w Malabarze znajdują potwierdzenie. Walki te mają pewien podkład gospodarczy, **charakter ich jednak jest wybitnie polityczny** dzięki panislamskiej propagandzie.

Rzym (EE). Z Indyj donoszą, że powstanie krajowców staje się coraz groźniejszem. **Powstańcy wymordowali wiele załóg angielskich i osady europejskie.**

Londyn (EE). Sfery, znające bliżej Indje z lat ostatnich, twierdzą, że obecny ruch indyjski **ma silne znamiona rewolucyjno-bolszewickie.** Twórcy ruchu uważają powstanie **za jeden z etapów wszechświatowej rewolucji.**

Londyn (EE). **Część angielskiej eskadry śródziemnomorskiej przepłynęła Suez w kierunku do Indyj.** Według wiadomości z kół wojskowych, Anglja zamierza wysłać **znaczne wzmocnienia wojskowe do Indyj i gotowa jest utrzymać porządek za wszelką cenę.** Zarządzi ona przedewszystkiem jak najściślejsze zamknięcie granicy, celem uniemożliwienia panislamistycznej agitacji tureckiej i kemalistycznej.

Krytyczna sytuacja w Irlandji.

Dublin, 27 sierpnia (PAT). **De Valera został wybrany ponownie prezydentem republiki irlandzkiej.** W skład gabinetu obecnego zostali również wybrani ci sami ministrowie. Irlandzkie zgromadzenie narodowe zatwierdziło propozycję gabinetu zaciągnięcia **pożyczki zewnętrznej** w wysokości 20 miljonów dolarów, od Stanów Zjednoczonych i **wewnętrznej** w wysokości pół miljona funtów szterlingów w Irlandji.

Londyn, 27 sierpnia (PAT). Reuter. W odpowiedzi do rządu angielskiego oświadczył de Valera, że **Irlandja nigdy nie wyrażała gotowości przyłączenia się do Wielkiej Brytanji.** — Irlandja posiada całą świadomość odpowiedzialności wobec żyjących, jakoteż i wobec bohaterów nie żyjących. Wojny Irlandja nie szukała, a jeżeliby byłaby zmuszona, będzie musiała się bronić. Mamy nadzieję, brzmi odpowiedź de Valery, że żadne zgromadzenie narodowe Irlandji nie przyjmie propozycji zrezygnowania z praw, które przysługują jej od samego początku. **Jeżeliby Anglja chciała narzucić Irlandji swoją wolę gwałtem, wtenczas cała odpowiedzialność spadnie na jej barki.** De Valera proponuje nowe rokowania celem dojścia do sprawiedliwego i honorowego pokoju.

Horsea, 27 sierpnia (PAT). **De Valera w nocie,** skierowanej do Lloyda Georgea, oświadcza, że sinfeiniści odrzucają warunki angielskie. Pierwszym powodem odrzucenia **jest chęć ujarzmienia wojskowego Irlandji,** pod pozorem strategicznych interesów Anglji, dyktowanych geograficznem położeniem Irlandji. Pierwszym warunkiem ugody jest **ofiarowanie Irlandji istotnej wolności.** Małe narody mają także prawo do samodzielnego bytu, czego przykładem, choćby Belgja, w obronie której krwawiła cała Europa. Drugim punktem, który sinfeiniści zwalczają energicznie, jest to, że **pewne koła angielskie starają się słuszne żądania Irlandji podporządkować partyjnemu szowinizmowi.** — De Valera wyraża następnie życzenie porozumienia z rządem angielskim na sprawiedliwych warunkach i bynajmniej nie wyklucza dalszych rokowań angielsko-irlandzkich.

Lloyd George, odpowiadając de Valerze, oświadcza, że odpowiedź Irlandji wywołała głębokie rozczarowanie. Treść ostatniej irlandzkiej enuncjacji stoi w sprzeczności z zasadami, które wygłaszano w ciągu sześciotygodniowej wymiany myśli. Warunki angielskie spotkały się z uznaniem nietylko dominjów, ale także całego cywilizowanego świata. **Pewne konieczne zastrzeżenia natury prawno-państwowej nie zagrażają w niczem istotnej wolności ludu irlandzkiego. Przykładem tego są dominja.** Ani historyczne, ani geograficzne i ekonomiczne warunki nie przemawiają za tem, by Irlandja stawiała warunek bezwzględnej suwerenności politycznej. Irlandja powinna wniknąć w strukturę państwa brytyjskiego, którego prowincje, mimo pełni swobód łączy jedna myśl państwowa. Lloyd George wzywa wreszcie przywódców irlandzkich, by zechcieli jeszcze raz zastanowić się nad wznowieniem z Anglją rokowań, opartych na warunkach rozumnych i możliwych do przyjęcia.

Wszyscy umywają sobie ręce.

ISHI ZŁOŻY SPRAWOZDANIE WSTĘPNE.

Paryż (EE). Prezes Rady Ligi Narodów, Ishi, oraz delegat Belgji, Hymans, przybyli w dniu 26 bm. do Genewy. **Ishi podjął się ostatecznie wygłoszenia sprawozdania wstępnego w sprawie górnośląskiej.** Nie należy jednak przeceniać znaczenia tego sprawozdania. Wedle bowiem oświadczenia samego Ishi, zawierać ono będzie jedynie **proste przedłożenie faktu,** oraz trudności, na które natrafiła Rada Najwyższa przy rozpatrywaniu sprawy górnośląskiej. Ishi w raporcie swym przedłoży tylko **najogólniejszą propozycję rozwiązania sprawy górnośląskiej bez jakiegokolwiek określenia jej szczegółów.** Pierwsza dyskusja Rady Ligi w sprawie górnośląskiej będzie trwała trzy dni, jednakże termin, w którym Rada będzie mogła wypowiedzieć swe zdanie w tej kwestji, zależy od procedury obrad, która dopiero będzie uchwalona.

Paryż (EE). Wątpliwe jest, czy materjał górnośląski będzie gotowy na pierwszem posiedzeniu Rady Ligi w dniu 29 sierpnia. Prawdopodobnie posiedzenie to będzie miało **charakter formalny.** Ishi zawiadomił ze swej strony rząd francuski i angielski **o trudnościach, na jakie napotyka gruntowne przestudjowanie zagadnienia śląskiego.**

SPRAWA UCHODŹCÓW GÓRNOŚLĄSKICH.

Bytom (EE). Z uwagi na zbliżające się zimna, sprawa **uchodźców górnośląskich,** przebywających w poszczególnych obozach, staje się poważną i pilną. W sprawie tej odbyły się **narady przedstawicieli polskich i niemieckich.** — Komisja międzysojusznicza przyrzeka bronić powracających przed napadami stosstruplerów. Wyda ona odpowiednią odezwę do ludności. Nad należytem przeprowadzeniem repatrjacji czuwać będzie polsko-niemiecka komisja mieszana.

GÓRNOŚLĄSKA POLITYKA NIEMIEC.

Bytom (EE). W sprawie górnośląskiej Niemcy prowadzą podwójną grę dyplomatyczną. Z jednej strony rozpuszczają oni nieustannie pogłoski, jakoby między Polską a Niemcami miało nastąpić porozumienie w tej sprawie. W prasie zachodniej ukazują się **coraz to nowe pogłoski o rzekomych poufnych układach pomiędzy Polską a Niemcami,** którym dopomagać ma rzekomo Anglja i Włochy. Równocześnie raz wraz pojawiają się pogłoski **o mającej jakoby**

Przełom w muzyce współczesnej

(Dokończenie).

Już jego „Pieśni" z towarzyszeniem fortepianu op. 2 mają odrębną nutę: krótki, lapidarny motyw muzyczny staje się wyrazem nastroju, harmonja śmiała i polifonja, oparta na nowej, charakterystycznej melodji. Wpływ Wagnera, zwłaszcza „Trystana", przebija się jeszcze w Sekstecie smyczkowym D-dur op. 4 na 2 skrzypiec, 2 wiole i 2 wiolonczele; jestto typowa kompozycja programowa na tle poematu Ryszarda Dehmla „Verklärte Nacht", pełna polotu, siły dramatycznej i subtelnych barw dźwiękowych. Potężnym aparatem orkiestralnym posługuje się Schönberg w poemacie muzycznym „Gurrelieder" do słów J. P. Jacobsena na tle starogermańskiej legendy o zamku Gurre w Zelandji. Kompozycja ta, złożona z trzech części, powstała wśród długich przerw, co wpłynęło na niejednolitość stylu; zwłaszcza trzecia część różni się stylem od dwóch początkowych części traktowaniem głosu ludzkiego i orkiestry; zamiast śpiewu występuje melodeklamacja, „Sprechton", zaś instrumenty orkiestralne prowadzone są solistycznie.

Szczytem polifonji Schönberga jest poemat symfoniczny „Pelleas i Melisanda" według dramatu Maeterlincka. Kombinacje kontrapunktyczne i technika imitacyjna doprowadzone są do takiej granicy, że nie można posunąć się już dalej. W naturalnej konsekwencji musiało nastąpić uproszczenie techniki kompozytorskiej i architektonicznej konstrukcji. Praca refleksyjna musiała zejść do minimum i usunąć wszelki epizod zewnętrzny, a natomiast powstać musiała czysta forma, niezależna od przepisów tradycji, jako bezpośredni wyraz uczucia, jako ekspresja. I tu rozpoczyna się nowa faza w twórczości Schönberga. Ten zwrot inauguruje jego „Symfonja kameralna" E-dur op. 9, przeznaczona na 15 instrumentów solowych, zbudowana na zasadzie architektonicznej, którą zastosował Cezar Franck w sonacie skrzypcowej, t. j. na wspólności tematycznej, jednoczącej wszystkie ustępy. Symfonja kameralna jest zarazem ostatnim utworem Dur i Moll, jakkolwiek przeważają akordy, zbudowane na kwartecie lub na skali bezpółtonowej.

Do zupełnego zerwania z tradycją doprowadza Schönberg w drugim kwartecie smyczkowym Fis-moll op. 10, w którym dwie ostatnie części przeobrażają się w ustępy wokalne na tle czterech instrumentów smyczkowych; są to właściwie pieśni do słów Stefana George: „Litanei" i „Entrückung". Muzyka zakreśla tu szerokie łuki melodyjne, złożone z drobniutkich, napozór nieorganicznie spojonych motywów; te nagłe przeskoki, nie dające dla ucha żadnego oparcia, wywierają wrażenie czegoś chaotycznego i nielogicznego. Z kontrapunktycznych splotów tak zbudowanej melodji wypływa znowu owa niezwykła, dyssonansowa harmonja atonalna. Jeszcze bezwzględniej traktuje ją Schönberg w utworach fortepianowych op. 11 „Drei Klavierstücke" i w „15 pieśniach" do słów Stefana George „Das Buch der hängenden Gärten". Pieśni te przełamują — według własnych słów Schönberga — szranki dawnej estetyki i urzeczywistniają jego ideał wyrazu i formy. Zasadniczą cechą stylistyczną jest tutaj zupełna niezależność śpiewu od partji fortepianowej. Tę samą zasadę stosuje Schönberg w cyklu 21 pieśni „Pierrot Lunaire op. 21 do słów Alberta Giraud. Jestto melodramat, złożony z trzech części po siedm pieśni. Głos traktowany deklamacyjnie, jako t. zw. „Sprachmelodie" na tle instrumentów, które występują w najrozmaitszych kombinacjach: fortepian, flet, klarnet, skrzypce, wiolonczela; raz nawet sam flet służy za tło dla melodeklamacji. W drugiej części cyklu ważną rolę odgrywają ścisłe formy imitacyjno-kanoniczne. Całość przewyższa śmiałością koncepcji wszystko to, co istniało przedtem w literaturze muzycznej.

Drugim obok Schönberga wybitnym kompozytorem niemieckim, jest Franz Schreker (ur. 1878), jednoczący w sobie wpływy muzyki romańskiej i niemieckiej. Główną formą jego twórczości jest opera i to zbudowana na innych zasadach, aniżeli opera, czy to Wagnerowska, czy werystyczna, czy dramat Straussowski. Schreker nawiązuje raczej do stylu, który stworzył Debussy w swoim poemacie dramatycznym „Pelleas i Melisanda". Punktem wyjścia dla opery Schrekera jest nie idea dramatyczna, jak u Wagnera, lecz muzyka jako ekspresja; muzyka jest zarodkiem dramatu, z niej buduje się akcja, przeobrażająca się we wizję muzyczną, w halucynację uczuciowych stanów, podczas gdy słowa tekstu są tylko uzewnętrznieniem tych duchowych procesów, niemal czemś drugorzędnem, zaledwo komentarzem akcji. Te typowo ekspresjonistyczne pierwiastki wnosi już pierwsza opera Schrekera „Der ferne Klang" (1909). Słowo staje się niemal zbyteczne, wystarcza sam gest, jako bezpośredni wyraz uczuciowy, skojarzony z dźwiękiem muzycznym. Tem tłumaczy się zwrot dzisiejszych kompozytorów do pantomimy jako do formy, której ekspresyjność najlepiej odpowiada tendencjom muzyki. Pantomimy pisze przedewszystkiem Igor Strawiński, piszą je kompozytorzy francuscy, jak n. p. Maurice Ravel; również i Schreker napisał jeszcze przed swemi operami pantomimę „Der Geburtstag der Infantin" według tekstu O. Wilde'a.

Następne opery „Das Spielwerk und die Prinzessin" (1913), „Die Gezeichneten" (1915) i „Der Schatzgräber" 1918), rozwijają konsekwentnie styl ekspresjonizmu; zamiast Wagnerowskich Leitmotywów, posługuje się Schreker liryczną kantyleną, wprawdzie opartą na wzorach włoskich, lecz w rzeczywistości od niej odrębną i oryginalną, rozpływającą się w powodzi barw harmonicznych i załamaniach świateł orkiestralnych. Schreker operuje mistrzowsko orkiestrą: stwierdza to jego „Kammer-Symphonie" przeznaczona na 23 solowych instrumentów, utwór jednoczęściowy, wykazujący jednak ślady czterech zwykłych ogniw symfonicznych. W swem wyzwoleniu z wszelkiego schematu rytmicznego i rozbiciu na drobne cząstki polyrytmiczne, w swej wibracji melodyjnych zmian, w drganiu barw, w irytacji opalonych świateł rozprasza ta kompozycja czar dźwiękowy o mistycznej tajemniczości nastroju.

Twórczość Schrekera, Schönberga i wszystkich innych współczesnych bojowników nowego ideału w muzyce, spotyka się z gwałtowną opozycją ogółu. Lecz wszyscy oni zmierzają do celu jasno wytkniętą drogą artystycznej świadomości, pomni tej niezawodnej prawdy, że żaden wysiłek twórczej pracy nie idzie na marne, że z fermentu dzisiejszych poszukiwań i rozbieżnych kierunków zrodzi się nowy ideał artystyczny. Czy doba współczesna jest stanem fermentu, który da nowe pobudki do dalszego rozwoju, czy też jest ona chwilą zastoju, o tem będzie mogła wydać objektywny sąd dopiero historja w przyszłości.

Dr Józef Reiss.

grozić wojnie polsko-niemieckiej. Pogłoski te ustalają nawet dokładny termin rozpoczęcia wojny, którym ma być miesiąc październik br. Niemcy mają w tej przyszłej wojnie zastosować jakieś nowe straszliwe wynalazki, między innemi jakieś bardzo silne gazy trujące. Szerzenie owych jednych i drugich pogłosek ma na celu poróżnić z jednej strony Polskę z Francją i Francję z Anglją, z drugiej zaś strony mają one przerazić Europę możliwością nowej potwornej wojny.

GŁÓWNODOWODZĄCY NA G. ŚLĄSKU.

Bytom, 27 sierpnia (PAT). Głównodowodzącym na Górnym Śląsku mianowany został jenerał Moulin. Obejmie on w najbliższych dniach komendę.

PODRÓŻ INSPEKCYJNA JEN. MARINISA.

Bytom, 27 sierpnia (PAT). Jen. de Marinis rozpoczął kilkudniową podróż inspekcyjną po G. Śląsku, aby się zapoznać z nastrojami ludności. Przyjmie on przedstawicieli ludności polskiej i niemieckiej dla wysłuchania ich zdań.

Ciekawe szczegóły listu papieskiego do biskupów polskich.

List papieża do biskupów polskich, który podaliśmy w swoim czasie na łamach naszego pisma, zawiera ciekawy szczegół, na który wtedy nie zwróciliśmy uwagi, a mianowicie ten ustęp listu, który mówi kapłanom, aby „nie skąpili dowodów miłości innym braciom w kapłaństwie, choćby różnili się przekonaniami politycznymi, narodowością lub obrządkiem“.

Ponieważ poprzedni ustęp występuje ostro przeciwko protestantom, więc tu chodzi papieżowi najwyraźniej o to, aby biskupi polscy okazali miłość swą arcybiskupowi Szeptyckiemu, który bezpośrednio przed ogłoszeniem listu był w Rzymie w misji politycznej, i jego planom nawrócenia Rosji na katolicyzm za pomocą Ukrainy, a kosztem Polski.

Ten passus w liście papieskim wykazuje dowodnie, jak pogmatwane i fantastyczne pojęcia panują w kurji rzymskiej o stosunkach wschodnio-małopolskich i jakie złudzenie pokutuje tam jeszcze odnośnie do „wielkiej misji“ władyki od św. Jura.

Żeligowski do Skirmunta.

Wilno, 28 sierpnia (Tel. wł.) Jen. Żeligowski wysłał do polskiego min. spraw zagr. następujące pismo:

Panie Ministrze! W uzupełnieniu listu mojego z dnia 4 bm. komunikuję, że zwołany przezemnie Zjazd Samorządów Wileńszczyzny w dniach 14 i 15 bm. sformułował swoją opinję w sprawie żądań Rady Ligi Narodów z dnia 28 czerwca br. w uchwale zawartej w punkcie 2 załącznika.

Powyższa, jednogłośnie przyjęta uchwała odpowiada również i mojemu przekonaniu, przeto może służyć za wyraz mojego w tej sprawie stanowiska.

Oprócz powyższej, Zjazd powziął z własnej inicjatywy cały szereg uchwał, z których najważniejsza w sprawie przyszłych losów kraju. Zgadzając się z oceną sytuacji, wyrażoną przez Zjazd, sądzę ja również, że należy najrychlej położyć kres dotychczasowemu stanowi rzeczy, który pod każdym względem politycznym i gospodarczym dotkliwie tamuje normalny pokojowy rozwój kraju. Wobec tego uważam za [illegible] przystąpić do [illegible] dać możność ludności decydującego wypowiedzenia się o swoich losach, uważając, że zobowiązania moje, zaciągnięte na czas trwania konferencji pomiędzy Polską a Litwą kowieńską, wygasły.

Nieścisłości wywiadu min. litewskiego

Ryga, 26 sierpnia (PAT). Jako dowód przyjaznego stanowiska Litwy kowieńskiej względem Polski służy wywiad, jakiego udzielił litewski minister spraw zagranicznych korespondentowi jednego z dzienników bolszewickich. Wywiad ten zawiera cały szereg sprzeczności oraz przekręcań faktów i jest najlepszym świadectwem [illegible]. W wywiadzie tym minister mianowicie [illegible] brzmiało: delegacji naszej do Ligi Narodów daliśmy instrukcję, aby w sprawie Wilna trzymała się ściśle warunków umowy suwalskiej, oraz by przy rozstrzygnięciu sprawy trzymała się wyłącznie na tej platformie. Dopóki jednakże Żeligowski będzie w Wilnie, kategorycznie zaznaczam, iż niemożliwe jest swobodne wypowiedzenie się ludności. Demobilizacja, nakazana przez Radę Ligi Narodów, zamieniona została przez Żeligowskiego w farsę. Żołnierze przebierają się po cywilnemu i zatrzymują broń, oraz pozostają nadal w Wilnie tak, że każdej chwili mogą być z powrotem w szeregach.

Co się tyczy stosunku Litwy do Rosji sowieckiej, to uważam go za zupełnie normalny. — Związek państw bałtyckich [illegible]. Co do Kłajpedy, to [illegible] niemożliwem jest oddanie go Niemcom, [illegible] decyzji Rady Najwyższej [illegible].

Polska przyjmuje wyrok Hackinga.

Gdańsk (EE). Generalny komisarz Rzeczypospolitej w Gdańsku przesłał senatowi gdańskiemu zawiadomienie, że rząd polski przyjmie decyzję wysokiego komisarza Ligi Narodów, Hackinga, w sprawie kolei gdańskiej w razie jej [illegible].

Rząd sowiecki nie przestrzega terminów.

Warszawa, 28 sierpnia (Tel. wł.) Rząd polski wystosował do rządu sowieckiego notę z protestem przeciw przewlekaniu ze strony sowietów wykonania traktatu ryskiego przez niedotrzymywanie terminów. Nota domaga się przedłużenia terminów prekluzyjnych, zaprzepaszczonych z winy rządu sowieckiego.

Foch a Czesi i Polska.

Praga (EE). »Narodni Listy« donoszą z Paryża, jakoby zamierzona podróż marszałka Focha do Pragi i Warszawy została odłożona do nowego zarządzenia bez względu na rozstrzygnięcie sprawy górnośląskiej. Główny cel podróży marszałka mają łączyć ze sprawą podpisania polsko-czeskiej konwencji wojskowej(?).

Polityczne tło zamordowania Erzbergera.

Berlin (EE). Natychmiast po nadejściu wiadomości o zamordowaniu Erzbergera, zebrali się w budynku Reichstagu przedstawiciele poszczególnych partyj politycznych celem zajęcia stanowiska wobec morderstwa. Prez. Reichstagu, Loebe wyraził pogląd, że Erzberger padł **ofiarą morderstwa politycznego.** Podobny pogląd wyraził też kanclerz Rzeszy dr Wirth w telegramie kondolencyjnym, przesłanym wdowie po zamordowanym.

Paryż (EE). Zamordowanie Erzbergera wywołało w tutejszych kołach politycznych bardzo silne wrażenie. Koła te widzą w tem morderstwie najlepsze potwierdzenie faktu, iż czynniki przeciwne pokojowi wewnętrznemu w Niemczech gotowe są do bezwzględnej walki z nowym porządkiem świata na pokoju tym opartym. **Opinja francuska łączy fakt morderstwa z objawami coraz to silniejszego ruchu monarchistycznego i myśli odwetu,** ujawnianymi w niezliczonych zjazdach i kongresach byłych wojskowych. Obecny gabinet Rzeszy jest zbyt słaby, by wszystkim tym zbrodniczym machinacjom kres położyć.

Z naszych „złotych pól“.

Szymbark w sierpniu.

Jednym z najpiękniejszych zakątków naszego kraju, mogącym słusznie rościć sobie prawo do miana „Szwajcarji polskiej“, jest stosunkowo mało ogółowi znany, Szymbark, jedna z najrozleglejszych wsi naszych, położona na południowy-wschód od Gorlic.

Panorama Szymbarku, zajmującego obszerną i urodzajną doline po obu brzegach Ropy, górskiego dopływu Wisłoki, niewiele ma u nas równych sobie i przypomina przecudnem ukształtowanem gór znane z piękności okolice nadreńskie, nie ustępując im swojską malowniczością i niezwykłym czarem.

Pięciokilometrowe oddalenie od linji kolejowej, sprawiło między innemi, że Szymbark pozostał cichem ustroniem, wolnem od tłumów letników i turystycznej gawiedzi z ich zawsze mniej lub więcej niemiłemi następstwami. Ta sielanka nie potrwa już jednak podobno zbyt długo, a „niebezpieczeństwo“ grozi z innej strony. Więc rozstając się z temi ślicznemi stronami i kreśląc słowa niniejsze, trudno się oprzeć wrażeniu, że żegnam stary Szymbark, który wkrótce ustąpi miejsca nowemu, że piszę mu napis nagrobkowy ze starym motywem: „Ciche ustronie, ja żegnam ciebie...“

Bo Szymbark — to nasze przyszłe „złote pola“, to strefa terenów naftowych, znanych już od 50 lat, rozciągających się na całym obszarze gminy i otoczonych zewsząd ropodajnemi gruntami.

I tak na północ leży gmina Bystra, gdzie odkrywki zdradzają istnienie ropy, na wschód od Szymbarku ciągną się znane tereny naftowe w gminie Ropica Polska, gdzie wiercono już przed 20 laty kilka szybów, które, pomimo wadliwego prowadzenia robót technicznych, jeszcze dziś produkują ropę.

Na południe Szymbark graniczy z terenami naftowymi Siary, gdzie znajduje się jedna z najstarszych kopalń naftowych w Małopolsce, od zachodu zaś z gminą Ropa, również znaną ze swych terenów naftowych, położoną nad rzeką tejsamej nazwy, płynącą, jak wspomniano, także przez Szymbark. Tereny naftowe szymbarskie nie tworzą wyraźnych siodeł naftowych, jakie widzimy n. p. w pasie Gorajowice-Męcinka-Potok-Krościenko, lecz jest to zwarte zagłębie naftowe, składające się z mnóstwa drobnych siodełek naftowych o kierunku dotychczas, jeszcze niedokładnie zbadanym.

Wiercenia, rozpoczęte w wielu punktach katastru szymbarskiego, a oddalone między sobą o kilka kilometrów, wykazały wszędzie pokłady roponosne, ułożone w kilku poziomach, a mianowicie stwierdzono dotychczas pierwsze warstwy roponośne w głębokości około 100 metrów, następne w głębokości 200—300 m., trzecie przy 500 m.

Jeden z obecnie wierconych szybów naftowych, prowadzony jako szyb próbny, natrafił obecnie w głębokości 1200 m., po przejściu przez wyżej wspomniane trzy poziomy ropne, na silne gazy, które pozwalają na wnioskowanie o istnieniu w tej głębokości ropy i to w większej ilości.

Ropa szymbarska jest to produkt koloru brunatnego lub zielonego o wielkiej zawartości benzyny, nafty i tłuszczów oraz mniejszej ilości parafiny.

Przed laty dwudziestu znany przemysłowiec naftowy, Mac Gavrey, prowadził w kilku miejscach wiercenia, wykazujące bez wyjątku dobre rezultaty. Ruch wiertniczy w Szymbarku nie rozwijał się jednak, jak to miało miejsce w sąsiednich gminach: Sękowej, Ropicy Ruskiej, Krygu i t. d., a to z tego powodu, że w międzyczasie odkryto zagłębie borysławskie, co stało się przyczyną zaniechania eksploatacji terenów zachodnio-małopolskich. — W miarę jednak, jak się produkcja zmniejszała w borysławsko-tustanowickiem zagłębiu i musiano szukać głębszych poziomów naftowych, co pociągnęło oczywiście za sobą nadzwyczajny wzrost kosztów wiercenia — ogół przemysłowców naftowych baczniejszą począł zwracać uwagę na tereny naftowe w zachodniej Małopolsce.

W porównaniu z produkującemi szybami naftowemi w Borysławiu i Tustanowicach, szyby naftowe w zachodniej Małopolsce wymagają znacznie mniejszych wkładów pieniężnych w celu otrzymania produkcji, wykazując równocześnie większą trwałość ropodajności. — Podczas, gdy szyby wschodnio-galicyjskie znacznie prędzej się wyczerpują, szyby położone w zachodniej Małopolsce produkują dłużej, nierzadko powyżej dwudziestu lat.

Uwarstwowienie pokładów w terenach naftowych w Szymbarku, wykazuje słabą pochyłość, co daje rękojmię szybkiego postępu w wierceniu. Ostatnio dowiercone szyby otrzymały już po dwumiesięcznem prowadzeniu robót ropę. Z powodu nieznacznej głębokości pierwszego poziomu roponośnego, ruch eksploatacyjny polega na pompowaniu, co, jak ogólnie wiadomo, należy do najtańszych sposobów wydobywania ropy.

Ruch wiertniczy w Szymbarku prowadzi obecnie kilka firm zagranicznych i polskich. Jest to jednak dopiero początek, ponieważ jeszcze w roku bieżącym kilka większych przedsiębiorstw naftowych podejmie dalszą eksploatację wspomnianych terenów. **J. Ś.**

Kongres demokratycznej młodzieży.

Kopenhaga (EE). W Kopenhadze obraduje obecnie wszechświatowy **kongres młodzieży demokratycznej,** zwołany przez skandynawskie związki młodzieży. W kongresie biorą udział przedstawiciele Anglji, Austrji, Francji Holandji, Niemiec, Skandynawji i Szwajcarji. Zadaniem kongresu jest ujednostajnienie pracy demokratycznych organizacyj młodzieży, pracujących rzetelnie **dla międzynarodowej sprawiedliwości i pokoju.** (Na podstawie zniekształconego radjotelegramu — podaliśmy przed kilku dniami depeszę o zjeździe demokratycznym w Kopenhadze. Obecnie stwierdzamy, że depesza owa odnosiła się do kongresu demokratycznej młodzieży).

KONKORDAT Z RUMUNJĄ.

Paryż, 25 sierpnia (PAT). »Libre Parole« donosi z Bukaresztu, że podpisano tam **konkordat między Rumunją a Watykanem.** Na mocy tego konkordatu Rumunja **uznaje rumuński kościół katolicki,** który dotychczas był tolerowany. Papież zamianował dwóch biskupów dla Rumunji.

WATYKAN ZBLIZA SIĘ DO KWIRYNAŁU.

Rzym (EE). W kołach, posiadających dobre informacje z Kwirynału i Watykanu słychać, że w najbliższym czasie ma się ukazać we włoskiej rządowej prasie sprawozdanie z ukształtowania się nowych stosunków Włoch do Watykanu. Cała prasa rzymska wyraża przekonanie, że w najbliższym czasie nastąpi **wznowienie dyplomatycznych stosunków Włoch z Watykanem.**

Wiec pracowników państwowych

Kraków, 28 sierpnia.

Wczoraj był Kraków świadkiem pierwszego może w swym rodzaju poważniejszego wiecu inteligencji pracującej. Wiec zwołało „Zjednoczenie zawodowe pracowników państwowych oficjalnie, jako wiec tychże pracowników, ale w wiecu tym wzięły udział faktycznie szerokie rzesze inteligencji. Wiec zagaił o godz. 6 wieczorem w sali „Sokoła“ prezes „Zjednoczenia“ p. Kominicki, a następnie syndyk tego Zjednoczenia dr Klimecki wygłosił dłuższy referat, w którym przedstawił postulaty pracowników państwowych. Na zakończenie uchwalono następującą rezolucję:

Pracownicy państwowi wszystkich dykasteryj okręgu krakowskiego, zebrani na wiecu dnia 27 sierpnia 1921 r. w Krakowie, konstatują, że ich obecne położenie ekonomiczne grozi zupełną zagładą największej części polskiej inteligencji.

Winą tego rozpaczliwego położenia należy przypisać odpowiedzialnym czynnikom rządowym, które porwane egoizmem klasowym lub pozbawione śmiałego patrjotyzmu dopuściły do poniżenia pracowników państwowych, a tem samem do podkopania przyszłości państwa polskiego.

Ogół pracowników konstatuje, że wydatki, połączone z administracją państwa powinny być pokrywane wyłącznie ze zwyczajnych dochodów, zaś podwyższanie płac pracowników za pomocą druku jako oszustwo, popełnione świadomie na korzyść nowych banknotów przedstawia się teoretycznie klas posiadających.

Ponieważ cierpliwość pracowników państwowych jest już całkowicie wyczerpana i niema nadziei, aby ich dotychczasowa powściągliwość, oparta na prawdziwym patrjotyźmie, mogła doprowadzić do wyrównania krzywdy, pracownicy państwowi postanawiają solidarnie chwycić się samoobrony, nie wyłączając powszechnego strajku, jako jedynego środka w obronie swych słusznych praw i w obronie zagrożonego bytu państwa.

Ponieważ strajk pracowników państwowych mógłby przynieść nieobliczalne szkody, ci ostatni zakreślają rządowi i sejmowi polskiemu jednomiesięczny termin do spełnienia sprawiedliwych żądań, które określają w następujący sposób:

a) najniższa płaca pracownika państwowego powinna wynosić 50000 Mk miesięcznie, a następnie powinna odpowiednio wzrastać stosownie do liczebności rodziny, lat służby i stopnia

b) Pokrycie wydatków, połączonych z podwyższeniem płac może nastąpić tylko ze zwyczajnych dochodów państwa i w tym celu pracownicy państwowi żądają bezwarunkowo podniesienia opłat skarbowych, jak np. kolejowych, pocztowych, stemplowych i t. d., oraz podatków bezpośrednich, przedewszystkiem do równi przedwojennej, a więc conajmniej 400 Mk za 1 koronę z roku 12914, jako minimum obniżenia się wartości pieniądza

Pracownicy państwowi konstatują, że podniesienie podatków nawet do 10.000 Mk z jednej morgi jest sprawiedliwym ciężarem i nie wywoła nowej drożyzny, albowiem ceny towarów konsumpcyjnych, stosownie do praw ekonomicznych nie mogą przekroczyć cen ogólnoświatowych i dlatego każde obciążenie podatkami bezpośredniemi, a w szczególności obciążenie ziemi spadnie na paskarski dochód producenta, który dotychczas, mimo olbrzymich zysków nie przyczyniał się do wydatków państwa.

Celem ujednostajnienia akcji pracownicy państwowi okręgu krakowskiego wzywają swych kolegów w całej Polsce do solidarnej akcji i do uchwalenia tej samej rezolucji, oraz do przesłania jej pod adresem „Polskiego Zjednoczenia Zawodowego Pracowników Państwowych w Krakowie, ulica Karmelicka 12“, które będzie czuwać nad skutecznością całej akcji, przyczem nadmienia, że krakowska organizacja nawiązała kontakt z wielu środowiskami pracowników państwowych.

Równocześnie zebrani na wiecu pracownicy państwowi wzywają całą inteligencję pracującą, a w szczególności pracowników autonomicznych i prywatnych, oraz całą klasę pracującą do poparcia słusznej akcji.

Po uchwaleniu rezolucji uczestnicy wiecu udali się w pochodzie pod pomnik Mickiewicza skąd raz jeszcze przemówił przewodniczący powtarzając w streszczeniu uchwały wiecu, następnie pp. Packan i Grylowski, poczem uczestnicy rozeszli się w spokoju.

Od Administracji.

Celem uregulowania nakładu, prosimy o możliwie najwcześniejsze odnowienie prenumeraty. Warunki prenumeraty zamieszczone są w nagłówku dziennika.

KRONIKA.

Kraków, 28 sierpnia.

DALSZE CEGIEŁKI WAWELSKIE ufundowali: 634-tą Władysław Siwiński, adwokat z Baltimore, 635-tą Drowie Bolesław i Klemens Siwińscy z Baltimore, 637-mą Związek młodzieży akademickiej z Żywca, 638-ma Oficerowie i szeregowi 8 dywizjonu żandarmerji wojskowej w Grudziądzu, 639-tą Cikowscy z Linowa i 640-tą Komenda policji państwowej na powiat łódzki, — wpłacając po 30.000 marek za cegiełkę. Pozatem Tow. muzyczno-literackie »Promień« w Chicago przysłało obligację Polsk. pożyczki premjowej na 100 dolarów, jako datek na odbudowę Wawelu.

MIANOWANIA. Minister oświecenia publicznego powołał radcę namiestnictwa w V klasie rangi Tadeusza Loebla na stanowisko naczelnika wydziału wyznaniowego w urzędzie województwa w Krakowie w V stopniu służbowym urzędników państwowych.

Jeneralny delegat rządu mianował w państwowej służbie budowniczej w Małopolsce referentami w VII kategorji poborów służbowych następujących inżynierów: w obrębie okręgowej dyrekcji robót publicznych w Krakowie, st. komisarzy budownictwa Juljana Horna, Władysława Pietruszewskiego, Franciszka Milana, Alfreda Samołyka, Władysława Hollingera, Leona Pruchnickiego.

W STAROSTWIE KRAKOWSKIEM. Wczoraj przed południem urzędnicy Starostwa krakowskiego i urzędów mu podległych żegnali gremjalnie starostę Kowalikowskiego, obejmującego z dniem 1 września br. stanowisko wicewojewody w województwie krakowskiem. Pożegnanie cechowała niezwykła serdeczność.

SP. SEWERYN BÖHM, b. wiceprezes i długoletni sekretarz krak. Towarzystwa sztuk pięknych, zmarł w Krakowie w dniu 24 bm., przeżywszy lat 88.

Dwa pokolenia malarzy polskich, którzy byli świadkami gorącej, owocnej i pełnej poświęcenia pracy śp. Seweryna Böhma na stanowisku sekretarza Tow. sztuk pięknych, przechowają we wdzięcznem wspomnieniu pamięć cichego pracownika, któremu Tow. sztuk pięknych zawdzięcza swój rozkwit. Jego staraniem i zabiegami stanął dzisiejszy pałac sztuki, on pełną oddania działalnością zapisał się najchlubniej w rocznikach Towarzystwa. Malarze stracili w nim przyjaciela, który wiele czynił dobrego i zasłużył na pamięć ludzką.

Pogrzeb śp. Seweryna Böhma odbył się wczoraj przed południem z kaplicy cmentarnej przy udziale licznego grona osób ze świata artystycznego oraz przedstawicieli stowarzyszeń kulturalno-artystycznych. W łonie tych stowarzyszeń powzięto myśl uczczenia pamięci zmarłego trwalszą pamiątką.

SPRZEDAŻ DRZEWA I WĘGLA MIEJSKIEGO. Począwszy od dnia 29 bm. sprzedażą drzewa i węgla w miejskim składzie węgli i drzewa będzie się zajmowało wyłącznie miejskie Biuro aprowizacyjne w magistracie, które kupującym będzie wydawało asygnaty do miejskiego składu przy ul. Warszawskiej. Miejski skład węgli i drzewa zajmować się będzie wydawaniem asygnowanego przez Biuro opału. Sprzedaż na miejscu w składzie i przyjmowanie pieniędzy znosi się. Instytucje i osoby zaopatrywane w opał przez miasto muszą również uzyskać w miejskiem Biurze aprowizacyjnem asygnaty na opał przyznany im przez miasto. Instytucje i osoby uprawnione do pobierania opału z miejskiego składu muszą same kontrolować czy magazyn wydał im tą ilość opału, na jaką opiewa asygnata, oraz pilnować opału w czasie transportu. Prywatne osoby otrzymają asygnaty na odpowiednią ilość opału za okazaniem legitymacji chlebowej. W zasadzie prywatnym osobom sprzedawać się będzie na asygnaty tylko drzewo rąbane, a wyjątkowo w łupkach. Asygnaty muszą być do 8 dni od daty wystawienia zrealizowane. Opał wydawać się będzie w magazynie od 8—12 w południe i od 2—6 po południu a w dnie sobotnie od 8—1 po poł.

ROZMIESZCZENIE BIUR POLICJI PAŃSTW. Z dniem 20 bm. została komenda policji państw. w Krakowie przeniesiona z ul. Starowiślnej na ul. Rakowicką do zakładu Lubomirskich. Tel. Nr 51. W tym samym gmachu mieści się komisarjat III (Krowodrza). Biuro meldunkowe (adresowe) dyr. policji będzie w najbliższych dniach przeniesione z ul. Zacisze na ul. Florjańską 28 do dawnego lokalu firmy Artamos. Kraków jest podzielony na 5 komisarjatów, gdzie mają być zgłaszane meldunki. Do czasu uruchomienia I komisarjatu (śródmieście) i IV (Kaźmierz), które dotychczas nie mają pomieszczenia, meldunki śródmieścia i Kaźmierza mają być zgłaszane w biurze meldunkowem przy ul. Florjańskiej 28. Z dzielnicy Podgórze w Podgórzu, z dzielnicy Zwierzyniec w komisarjacie Półwsie Zwierzynieckie, z dzielnicy Krowodrza w komisarjacie przy ul. Rakowickiej w gmachu Lubomirskich.

STRAJK FUNKCJONARJUSZY WAGONÓW SYPIALNYCH. Onegdaj zastrajkowali funkcjonarjusze wagonów sypialnych. Z dworca krakowskiego nie odeszły sleepingi sni przy pociągach warszawskich ani lwowskich. Niektórzy z posiadających bilety do sleepingów, którym nie było zbyt spieszno, wyrzekli się jazdy, większość jednak musiała w ostatniej chwili szukać miejsc w przepełnionych wagonach. Strajkujący wydali odezwę do społeczeństwa, pomieszczoną w »Robotniku« warszawskim, w której piszą, że Międzyn. Tow. Wag. Syp., które na mocy umowy, zawartej z rządem polskim, winno respektować prawa polskie, wydawane dla ochrony pracy, w praktyce nic sobie z nich nie robi. Przeciwnie, w akcji wyzyskiwania swego personalu idzie nadzwyczaj daleko, jak to ujawniają poniżej podane cyfry zarobków M. T. W. S., a mianowicie: kontrolorzy za 500 godzin pracy miesięcznej otrzymują od 17.000 do 25.000 mk., magazynierzy za 360 godz. pracy od 12.000 do 17.000 mk., kucharze za 465 godzin pracy 12.000 mk., pomocnicy kucharzy 3500 mk., chłopcy do sprzątania wozów restauracyjnych 200 (wyraźnie dwieście) mk. miesięcznie, pucerzy za 300 godzin pracy 10.000 mk., ślusarze za 240 godz. pracy 24.000, konduktorzy za 520 godzin pracy 2500 mk. (wyraźnie dwa tysiące pięćset mk. miesięcznie). Pomimo wystąpień pracowników przez swą reprezentację. Związek zawodowy w dniu 4 lipca i 12 sierpnia br., Towarzystwo odpowiedziało, że z powodu wyjazdu na urlop kierownika sekcji warszawskiej może omawiać tą sprawę dopiero za miesiąc.

Takie postępowanie — pisze odezwa — zakrawa na drwiny z wszelkich praw ludzkich. Widocznie panowie z M. T. W. S. uważają swój personal w Polsce za białych murzynów lub bydło robocze. Odezwa kończy się słowami: »Oczekujemy w tej sprawie opinji społeczeństwa i interwencji rządu«.

Z URZĘDU WALKI Z LICHWĄ. Zakwestjonowano u Jakóba Halberstadta, właściciela restauracji na Kocmyrzowie 10 cetnarów metr. słoniny, którą tenże u siebie w celach spekulacyjnych magazynował. Stwierdzono przytem, że H. bił u siebie potajemnie bydło, nie mając na to uprawnienia, a wyrobione wędliny magazynował, spekulując na podwyżkę cen.

SZKOŁY MIERNICZE. Ministerstwo oświaty — stwierdziwszy brak techników mierniczych u nas, uruchomiło szkoły miernicze w Warszawie i w Łomży, oraz oddział mierniczy przy szkole budowlanej w Poznaniu. W ubiegłym roku szkolnym wielu słuchaczów tych szkół uzyskało stypendja. Jednakże pozostało w nich dużo miejsc wolnych. Pomimo to obecnie ma powstać jeszcze wydział mierniczy przy szkole przemysłowej w Krakowie, oraz taki wydział o wyższym poziomie na politechnice w Warszawie.

ZJAZD LEKARSKI POLSKO-FRANCUSKI. W połowie września br. odbędzie się w Warszawie zjazd lekarski polsko-francuski. Zjazd taki da sposobność nietylko do odbycia wspólnych konferencyj naukowych, ale także do nawiązania bliższych stosunków towarzyskich. Oprócz tego goście nasi pragną się zapoznać bliżej z naszym krajem. Przybędą tak reprezentanci paryskich lekarskich instytucyj naukowych, jakoteż przedstawiciele publicznej służby zdrowia oraz zawodowych związków lekarzy. Akademję lekarską reprezentować będą trzej delegaci: prof. Ackard, Babiński i Vaquez; Uniwersytet — dziekan wydziału lekarskiego prof. Roger (równocześnie prezes paryskiego Towarzystwa polsko-francuskiego). Dalej zapowiedzieli się przedstawiciele ministerstwa hygjeny i opieki społecznej (prof. Bernard), delegat ministerstwa oświaty, delegat związku jeneralnego lekarzy francuskich, delegaci stowarzyszenia lekarzy szpitalnych, dalej przybędą delegaci Rady miejskiej miasta Paryża i Lugdunu, jakoteż przedstawiciele armji prof. Billet, dr Fribourg-Blanc, oraz lekarz sztabu francuskiego z Górnego Śląska dr Sarrat.

Uczestnicy zjazdu przyjadą w dniu 19 września z Warszawy do Krakowa, a stąd wyjadą 21 t. m. do Zakopanego. W Krakowie oprócz zwiedzenia miasta odbędzie się dalszy ciąg konferencyj naukowych. Tutaj zawiązał się komitet z przedstawicieli tak świata lekarskiego, jakoteż z innych kół obywatelskich celem zorganizowania odpowiedniego przyjęcia tak licznych, bo aż w liczbie 102, zapowiedzianych przedstawicieli wiedzy i kultury francuskiej. W skład komitetu weszli członkowie wszystkich ważniejszych instytucyj lekarskich, dalej przedstawiciele miasta, uniwersytetu, wojskowości, kolejnictwa itd. Jasnem jest, że przedewszystkiem świat lekarski powinien wziąć jak najliczniejszy udział w powitaniu francuskich kolegów. Ze względu na obecny sezon wakacyjny, gdy większość lekarzy odbywa wywczasy. Komitet tą drogą zwraca się z zawiadomieniem do wszystkich kolegów lekarzy o fakcie odwiedzin, jako też z prośbą, aby wszyscy ci, którzyby chcieli przyjąć udział w powitaniu i podejmowaniu francuskich gości, zechcieli zwrócić się piśmiennie do lekarskiego Towarzystwa polsko-francuskiego w Krakowie na ręce prezesa dr Aleksandra Oszackiego, doc. U. J.

NOWA NAPAŚĆ NA Y. M. C. A. Na zjeździe katolickim, który się odbędzie niezadługo, w Warszawie, wygłoszony będzie w sekcji spraw religijnych referat pt. »Agitacja sekt zagranicznych: adwentyści, metodyści, tłumacze pisma, Y. M. C. A.«. Jest jeszcze czas, aby komitet organizacyjny zjazdu referat powyższy wycofał, lub odpowiednio zmodyfikował. Y. M. C. A. nie jest sektą religijną, jego działalność dla rozwoju tężyzny ducha i ciała naszej młodzieży jest niesłychanie dodatnia, więc też słusznie ogół społeczeństwa potępił i potępiać nadal będzie wszelkie napaści na tę instytucję. Poza tem należy zaznaczyć, że skoro przyjmowaliśmy usługi Y. M. C. A. w czasie wojny, w chwilach dla nas bardzo krytycznych, na froncie, gdzie czasami nie było żadnej polskiej instytucji pomocy żołnierzom, a Y. M. C. A. ofiarnie stała na najniebezpieczniejszych stanowiskach, byłoby więcej niż podłością obecnie, gdy niebezpieczeństwo i potrzeba minęły, obrzucać ją błotem. Organizatorowie zjazdu winni więc przyłączyć się do tych poważnych sfer duchowieństwa katolickiego, które u nas dawno już potępiły intrygi przeciwko Y. M. C. A.

Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. Repertuar pierwszych dni nowego sezonu w teatrze im. Słowackiego przyniesie: wznowienie »Zemsty« w nowej inscenizacji, opierającej się w szczegółach na ostatniej literaturze Fredrowskiej. Chrzanowskiego, Kucharskiego i Sinki. Następnie ukaże się po raz pierwszy rozgłośny 3 aktowy dramat M. Maeterlincka »Burmistrz Stylmondu« w przekładzie Bol. Gorczyńskiego. Wieczór ten uzupełniać będzie świetna ironiczna sztuka belgijskiego poety »Cud św. Antoniego«, którą w Paryżu grano również łącznie z »Burmistrzem«.

Pierwszą oryginalną nowością sezonu będzie pełna napięcia dramatycznego sztuka Stefana Krzywoszewskiego pt. »Szał«, grana w Warszawie w ub. sezonie z niezwykłem powodzeniem. Bezpośrednio potem wystąpi teatr krakowski z nowalją polską, niegraną jeszcze nigdzie, którą będzie nadzwyczaj wesoła groteskowa komedja B. Winawera pt. »Promienie FF« w szacie dekoracyjnej, zaprojektowanej przez jednego z najwybitniejszych artystów-plastyków Krakowa.

Przyjmowanie abonamentów na miejsca rezerwowane rozpocznie się w poniedziałek 29 bm. w godz. od 5—7 wieczór. Należytość wynosi 1500 mk. od lóż, 500 mk. od krzeseł i foteli, 300 od parterów i galeryj.

OTWARCIE TRZECIEGO SEZONU W »BAGATELI«. Inauguracyjnem przedstawieniem »Ich czworo« G. Zapolskiej zdobył sobie teatr szturmem uznanie publiczności, która nie szczędząc wykonawcom oklasków, zgotowała im wczoraj szczerą owację, zarzucając scenę kwiatami. Szczególnie podobał się p. Nowacki, który w grze jak i reżyserji osiągnął niebywały sukces. P. Orwid-Bruczowa wraz z całym zespołem wywarli na słuchaczach trwałe wrażenie, wraz z małą Jadzią, która była bajkową.

»KAPŁANKA OGNIA«, melodyjna operetka Walentinowa, ściąga codziennie tłumy publiczności, powtórzoną zostanie dziś w niedzielę wieczór, w poniedziałek i wtorek w teatrze »Nowości«. W niedzielę po południu »Krysia leśniczanka«.

W OBRONIE AUTORÓW. Związek autorów dramatycznych polskich w Warszawie zawiadamia: Mimo wielokrotnych ostrzeżeń, wciąż powtarzają się fakty wyzysku i nadużyć ze strony niesumiennych dyrektorów teatralnych na niekorzyść autorów polskich. Wobec tego zarząd Związku autorów dramatycznych polskich zawiadamia, że przedsiębiorstwa teatralne zawodowe oraz amatorskie, wystawiające sztuki autorów polskich bez każdorazowego przyzwolenia, będą ścigane sądownie na drodze cywilnej i karnej.

Pozwoleń udziela dyr. »Panmusnion«, Warszawa, Foksal 17-2. Wszystkie pisma polskie prosimy o przedrukowanie niniejszego.

POŻEGNALNY KONCERT SYMFONICZNY ZDZISŁAWA GÓRZYŃSKIEGO odbędzie się dziś w niedzielę w sali teatru »Bagatela« o godz. 11½ w południe punktualnie. Program rozpocznie uwertura do opery komicznej J. Straussa »Nietoperz«, 2) Borodina »Karawana w stepie«, 3) Wagnera: uwertura »Polonia«. Następnie na ogólne żądanie potężne dzieło Czajkowskiego »Symfonja patetyczna«, w którego interpretacji żegnający miasto nasze dyrygent wykazał niepospolite zalety swego talentu. W koncercie przyjął współudział prof. Bolesław Kopystyński. Nieliczne pozostałe bilety do nabycia w przedsionku teatru »Bagatela« od godz. 9.30 przed poł.

SZKOŁA DRAMATYCZNA MIEJSKA pod dyrekcją prof. Józefa Wiśniowskiego rozpoczyna rok szkolny dnia 15 września o godzinie 3 po południu. Dodatkowe wpisy na oba kursa nauki przyjmować będzie jeszcze dyrekcja w dniach od 29 sierpnia do 9 września w godzinach od godz. 2—4 po poł. przy Alei Słowackiego 7, I p. Plan nauki, obejmujący całokształt fachowego studjum dramatycznego, jakoteż skład grona nauczycielskiego, podany zostanie do wiadomości w przyszłym tygodniu. Nauka odbywać się będzie codziennie od 3—6 po południu w gmachu Starego Teatru przy placu Szczepańskim. Dotychczasowi profesorowie: prof. Józef Sosnowski, Maciej Szukiewicz, Henryk Maurer, Tadeusz Błotnicki. Marja Wernicka i in. pozostają i nadal na swych stanowiskach; do reszty przedmiotów dyrekcja pozyskała wybitne siły fachowe.

KONSERWATORJUM KRAK. TOW. MUZYCZNEGO przeniosło się do gmachu Starego Teatru i rozpoczyna wpisy od poniedziałku 29 bm. w godzinach od 5—7 wieczorem. Na ten rok szkolny udało się zarządowi konserwatorjum pozyskać dwóch wybitnych pedagogów, dla klasy śpiewu solowego prof. I. Warmutha, dla klasy skrzypiec prof. K. Wierzuchowskiego.

WPISY DO MIEJSKIEJ SZKOŁY GOTOWANIA I GOSPODARSTWA DOMOWEGO ul. Pędzichów 18 odbędą się w dniach 30 i 31 bm. od godziny 10—1 i od 5—7: a) na kurs roczny, obejmujący naukę gotowania, szycia, naprawiania i przerabiania, prania i prasowania oraz przedmiotów teoretycznych, potrzebnych do należytego prowadzenia domu; b) na specjalny kurs krawiecczyzny lub bielizny; c) kurs robót ręcznych; d) próbne wpisy na specjalny kurs gotowania, który będzie otwarty o ile zbierze się odpowiednia liczba uczennic; e) oprócz szkoły istnieje nadto seminarjum, kształcące nauczycielki do szkół gospodarczych.

WPISY DO INSTYTUTU MUZYCZNEGO SZKOŁY OPEROWEJ I DRAMATYCZNEJ rozpoczną się dnia 29 sierpnia br. w kancelarji Inst. muz. codziennie w godz. od 11—1 i od 4—6.

ROZGRYWKI O MISTRZOSTWO POLSKI. W niedzielę zostaną rozegrane dwa dalsze spotkania w rozgrywkach o mistrzostwo Polski w piłce nożnej.

W Krakowie zmierzy się łódzki Ł. K. S. z mistrzem okręgu krakowskiego Cracovią, w Poznaniu zaś spotka się lwowska Pogoń z Wartą. Na pierwszy mecz wyznaczony został przez P. Z. P. N. p. A. Przeworski z Warszawy, na drugi p. Obrubański z Łodzi.

O ile rezultaty pierwszych meczów między Cracovią a Pogonią 2:0 i Polonią a Wartą 1:0 były trudne do przewidzenia, ze względu na mniejwięcej równe siły przeciwników, o tyle w meczach w dn. 28 bm. zupełnie pewno jest zwycięstwo Cracovii nad Ł. K. S. i Pogoni nad Wartą.

KRADZIEŻE KOLEJOWE. Aresztowano Michała Pochenka, lat 21 z Brodów, malarza, Franciszka Oleszka, lat 31 z Czernichowa, kamieniarza, Jana Kowalskiego, lat 25 z Woli Duchackiej, murarza, Józefa Pieczarę, lat 20 z Więckowic jako podejrzanych o kradzieże na dworcu kolejowym.

KRADZIEŻ STRYCHOWA. Aresztowano Antoniego Striegla, lat 17 z Złoczowa za usiłowaną kradzież na strychu domu przy ul. Szpitalnej 7.

DONIESIENIA O KRADZIEŻY. Józefowi Buchyńskiemu, emerytowanemu funkcjonarjuszowi gazowni miejskiej skradziono w tramwaju Nr. 4, złoty zegarek z łańcuszkiem wartości 120.000 mk. Alojzemu Plackowi z Lipiny skradziono w Banku Hipotecznym czarne palto wartości 24.000 mk. Ozjaszowi Filowiczowi, czeladnikowi piekarskiemu, zam. przy ul. Józefa 3, skradziono bieliznę ze strychu wartości 20.000 mk. — Anna Bocheneck, zamieszkała w barakach dla uchodź

ców we Lwowie, doniosła tut. policji, że służąca jej Marja Bochenek rzekomo z Warszawy, uprowadziła jej 2-letnią córeczkę Jańcię i skradła jej dwa kufry z garderobą wartości 200.000 mk.

SPRZENIEWIERZENIE. Szymon Sternberg, lat 17, pomocnik handlowy sprzeniewierzył 33.000 mk. na szkodę Wolfa Graja, zamieszkałego przy ul. Kalwaryjskiej 7, i zbiegł.

Z kraju i ze świata.

KONFERENCJA DROŻYŹNIANA. Tel. z Warszawy: W wykonaniu uchwały ministrów, ministerstwo aprowizacji zwołuje w dniu 29 sierpnia br. o godz. 11 rano konferencję w prezydjum Rady ministrów w sprawie walki z drożyzną.

PRZED NOMINACJĄ NOWEGO WICEMIN. SKARBU. Tel. nam z Warszawy: „Przegląd Wieczorny" donosi, że nominacja nowego wiceministra skarbu Markowskiego znajduje się w kancelarji Naczelnika państwa.

REFERENT POLSKI DLA EMIGRANTÓW ROSYJSKICH. Tel. z Genewy: W skład komisji redakcyjnej dla spraw emigrantów rosyjskich wchodzi jako przedstawiciel Polski p. Perłowski.

POSELSTWO UKRAIŃSKO-SOWIECKIE W WARSZAWIE. Tel. z Warszawy: Do Warszawy przybyli kwatermistrze poselstwa ukraińsko-sowieckiego celem wyszukania lokalu na pomieszczenie poselstwa z Ukrainy sowieckiej. Posłem polskim przy rządzie Ukrainy sowieckiej zostanie prawdopodobnie p. Pucnalski, b. radca legacyjny w Waszyngtonie.

SIEDZIBA RADY MINISTRÓW W WARSZAWIE. Roboty około przebudowy dawnego pałacu namiestnikowskiego w Warszawie, a niegdyś księcia Radziwiłła Panie Kochanku przy Krakowskiem Przedmieściu są już na ukończeniu. W pałacu tym pomieszczono Radę ministrów z jej biurem i samego prezesa Rady ministerjalnej. Nad drzwiami pałacu umieszczono wszędzie orły polskie w płaskorzeźbach. Wewnątrz ornamentacja parteru w stylu Empire pozostała bez zmiany.

Pałac był dawniej oczywiście rokokowy, szatę empirową otrzymał w roku 1822, gdy nabył go rząd Królestwa Kongresowego. Przebudową kierował słynny współczesny architekt Aigner. Wtedy ustawiono na frontonie gmachu osiem figur alegorycznych z XVI w., które stały dotąd na zburzonej jednocześnie Bramie Krakowskiej.

STRAJKI W WARSZAWIE. Tel. z Warszawy: W dniu 26 bm. przyjął minister pracy Darowski delegację strajkujących tramwajarzy. Oświadczył on im, że ministerstwo pracy trwa w dalszym ciągu na stanowisku przyznania 10 proc. podwyżki płac robotnikom użyteczności publicznej pod warunkiem jednakże zawarcia przez nich długoterminowej umowy. Ministerstwo pracy opracowuje wzór takiej umowy. W dniu 27 bm. sprawa ta miała być przedmiotem obrad Rady ministrów.

W dniu 26 bm. odbyło się w poszczególnych fabrykach przemysłu metalowego głosowanie nad warunkami powrotu do pracy, zaproponowanemi wczoraj przez pracodawców. Czternaście najważniejszych fabryk opowiedziało się za powrotem do pracy bez żadnych zastrzeżeń, dziewięć fabryk pragnie przystąpić do pracy z zastrzeżeniem otrzymania zapłaty za czas strajku, trzynaście wreszcie małych fabryczek opowiedziało się za dalszym strajkiem. Delegacja strajkujących robotników metalowych została wczoraj przyjęta przez ministra pracy Darowskiego. Przedstawiała mu ona ciężkie położenie robotników. Minister obiecał przedsięwziąć kroki celem przyjścia z pomocą ich ciężkiemu położeniu.

STATYSTYKA BYDGOSZCZY. Toruński »Głos Robotnika« informuje, że ogólna liczba mieszkańców »Wielkiej Bydgoszczy«, to znaczy miasta z przedmieściami wynosiła w dniu 1 czerwca br. 90.177. W tem narodowości polskiej 58.590, narodowości niemieckiej 31.381, innych 206. Podług wyznań było 61.343 katolików, 26.862 ewangelików, 990 żydów, 926 innych wyznań; 56 osób zaliczyło się do bezwyznaniowych.

Od przejęcia władzy przez rząd polski, tj. od 1 stycznia 1920 r. sprowadziło się do Bydgoszczy 24.356 Polaków (z Kongresówki 7.657, z Galicji 2.422, z obczyzny 11.274 osób). Niemców wyprowadziło się w tym czasie 20.460.

Cyfry podane odnoszą się do spisu dokonanego 1 czerwca br., atoli w czasie od 1 czerwca do 1 sierpnia wyprowadziło się jeszcze 336 Niemców, a przybyło 833 Polaków. Faktycznie liczy dziś Bydgoszcz 90.660 mieszkańców, oprócz tego 8.555 wojska. Gospodarstw czyli ognisk domowych naliczono 21.606, domów mieszkalnych zaś tylko 1.552.

ZAMORDOWANIE I SPALENIE TRZECH OSÓB. We wsi Toruniu Dworskim w gm. Nasielsku (pow. pułtuski) wybuchnął pożar w mieszkaniu małżonków Pilkowskich, wskutek czego spłonął dom, stajnia, 2 krowy i kilka świń. W zgliszczach spalonego domu znaleziono trzy zwęglone trupy, małżonków Józefa i Franciszki Pilkowskich oraz służącej ich, 14-letniej Anny (nazwisko niewiadome). Dochodzenie ustaliło, że wspomniano osoby zostały uprzednio zamordowane, a następnie celem zatarcia śladów zbrodni, dom podpalono. Pilkowski ma ranę w prawym boku, żona jego ręce ma związane szmatą. Sprawców ohydnej zbrodni niewykryto.

NAPAD I UJĘCIE BANDYTY. Kilku rabusiów uzbrojonych w rewolwery na szosie w lesie w okolicy wsi Rajszewa (gm. Jabłonna) napadło na Arję Zwierciadło, kupca z Płońska. Zrabowawszy z wozu towary łokciowe wartości 300.000 mk., bandyci uciekli. W sprawie tej policja ujęła mieszkańca kolonji Bogno, gm. Jabłonna, Edwarda Markoszewskiego, którego poszkodowany poznał jako jednego ze sprawców napadu.

CZECH KARDYNAŁEM. Tel. z Pragi: Arcybiskup Pragi Kordač ma zostać na najbliższym konsystorzu rzymskim kardynałem.

LEGJON AMERYKAŃSKI, BAWIĄCY W PARYŻU złożył w piątek rano hołd przed pomnikiem jen. Lafayette, bohatera francusko-amerykańskiego. Legjonistów podejmował następnie gubernator wojskowy Paryża jen. Berdoulat imieniem wojskowości. W ratuszu paryskim odbyło się również uroczyste przyjęcie gości w obecności Brianda. Wieczorem urządzono festyn w ogrodach w Trocadero z iluminacją wieży Eiffla.

RUCH STRAJKOWY W NIEMCZECH. Tel. z Hanoweru: Ruch strajkowy w państwie niemieckiem przybiera na sile. Związek zawodowy robotników weimarskich ogłosił strajk jeneralny. Podobne wieści nadchodzą z Westfalji oraz z pogranicza francuskiego. W całych Niemczech odbywają się masowe manifestacje przeciwko drożyźnie oraz ostatnim fiskalnym zarządzeniom rządu. Rząd Rzeszy niema dostatecznej siły, by zapanować w zupełności nad położeniem.

PODWYŻKA PŁAC URZĘDNICZYCH W NIEMCZECH. Tel. z Berlina: Rząd Rzeszy przygotowuje znaczną podwyżkę płac urzędników niemieckich tak rządowych jak i cywilnych. Stoi to w związku z ostatnią znaczną podwyżką taryf kolejowych i pocztowych.

* ZAKAZ WYWOZU ZBOŻA W RUMUNJI. Tel. z Bukaresztu: Wydany został zakaz eksportu zboża, jednakże kontrakty zawarte przed 15 sierpnia pozostają w mocy.

POWRÓT ALKOHOLU DO AMERYKI. W Stanach Zjednoczonych uchwalono częściowe uchylenie zakazu wyrobu i przywozu napojów alkoholowych.

REPERTUAR TEATRU »BAGATELA«:

Niedziela, 28 bm. po poł.: »Moralność pani Dulskiej«, wieczorem »Ich czworo«.

Poniedziałek, 29 bm.: »Ich czworo«.

Wtorek, 30 bm.: »Ich czworo«.

REPERTUAR TEATRU »NOWOŚCI«:

Niedziela, 28 bm. po poł.: »Krysia leśniczanka«, wieczorem »Kapłanka ognia«.

Poniedziałek, 29 bm.: »Kapłanka ognia«.

Wtorek, 30 bm.: »Kapłanka ognia«.

Nieświeskie kresy.

Nieśwież, w sierpniu 1921.

Od Brześcia Litewskiego do Baranowicz przebiega pociąg szybko po kraju pustynnym, gdzie ongiś kwitły wioski, dziś widać kilka ziemianek i kopców, z których wychodzą odarte dzieci. To mieszkania ludzkie. Pola uprawne zasiały się brzozą. Gdy człowiek rolę opuścił, pamiętała o nich przyroda i las posiała. Tu i owdzie zaledwie pasek żyta, lnu, owsa. Komuś udało się wcześniej powrócić na ojczystą ziemię i zebrać się do pracy.

Baranowicze odrutowane dookoła zasiekami; rowy strzeleckie obsiały się dziewanną. Wszędy ślady wielkiego zniszczenia. Po drogach widać karawany uchodźców, wracających jednokonkami z Rosji. Ludzie żywe trupy! Twarze wyschłe, pożółkłe, wzrok szklany wyraża apatję. Wyjeżdżali z domu w siedmioro — wraca ich na furce już tylko troje. Starzy ojcowie i drobiazg wykapało. Gdy kto widział ludzi wracających z Rosji, oddałby im swój ostatni kęs chleba, oddałby im drugą niezbędną koszulę. Wyjeżdża właśnie pociąg sanitarny z Baranowicz do Mińska, do stacji Stołpce, ostatniej stacji polskiej. Przywiezie znów do tysiąca nędzarzy i żebraków.

Nie brak jednak wśród ludzi cynizmu i jakiegoś żmijowego jadu. Nawet z nędzy ludzkiej pragną ludzie ciągnąć zyski. Pewien restaurator kolejowy (w moich oczach) umawia się z kierownikiem pociągu, aby w powrotnej drodze, gdy transport jeńców i wygnańców nadjedzie, zatrzymał pociąg na małej stacji z pół godziny. Do tego potrzebny jest i trzeci — maszynista. Ten ma zejść z pociągu, młotkiem popukać, postukać, kluczem pokręcić rzekomo, że się maszyna popsuła. Wprawdzie komendant pociągu, lekarz będzie krzyczał, ale trudno, maszyna popsuta! Zarobimy we trzech!... Nie mogą ludzie zapomnieć ruskich czasów, każdy tę biedną Polskę chce doić dla siebie.

Im dalej od Baranowicz, kotła wojennego, tem mniejsze zniszczenie. Okolice Nieświeża obsiane i urodzajne. Nieśwież, miasteczko, mające 10.000 ludności, prócz spalonych koszar i gmachów publicznych, na ogół ocalał. Za miastem na jeziorze, na wyspie, ocieniony lipowemi alejami, bieli się stary zamek Radziwiłłów. Zamek z XVI wieku łączy z miastem szeroka grobla; budowa gmachu kwadratowa, jakby mały Wawel na wschodzie.

W tym zamku odbywają się obecnie wakacyjne, dokształcające kursy dla nauczycielstwa powiatu Nieświeskiego i Stołpeckiego.

Właściciel odstąpił dobrowolnie część prawego skrzydła na internat dla 200 blisko sił nauczycielskich. Są to wszystko siły kresowe, kobiety i mężczyźni, w wieku od 18 do 40 lat. Polacy, Białorusini, Rosjanie. Ci ostatni, jak mogą, tak kaleczą, ale uczą się po polsku mówić i zapewne z nowym rokiem szkolnym będą dobrze umieli uczyć z polskiego elementarza. Naukę na kursach prowadzi nasze krakowskie nauczycielstwo w liczbie 7 osób, a mianowicie: pp. Jasiewicz, Zaucha, Krokowski, Horszowski, Hubiszta, Geldanowska, Wojtyżanka. Poza wykładami odbywają się zebrania, śpiewy, pogadanki, dyskusje. Nasi Krakowianie pracują od świtu do nocy nad spolszczeniem kresów.

Przy sposobności odczytu o szkolnictwie w Japonji zapoznaję się bliżej z uczestnikami kursu. Szczególnie dobrze prezentują się młode nauczycielki Polki. Ileż tam zapału, ile miłości ojczyzny i chęci pracy dla dzieci polskich, zdaje się całą Polskę noszą te młode pracownice w swych sercach.

Wł. M.

Na froncie Angory.

Paryż (EE). »Times« donoszą z frontu grecko-tureckiego, że **natężenie bojowe obu stron doszło do punktu kulminacyjnego.** Możliwe jest, iż po obecnych walkach przyjdzie do stanu tego rodzaju, że kemaliści będą starali się o **pośrednictwo pokojowe mocarstw europejskich.** Dziennik ten notuje również pogłoskę, jakoby pomiędzy kemalistami przyszło do rozłamu.

RUMUNJA W SPRAWIE KONSTANTYNOPOLA.

Londyn (EE). »Times« zamieszczają telegram swego korespondenta konstantynopolitańskiego, donoszący, jakoby **miarodajne koła rumuńskie były za umiędzynarodowieniem Konstantynopola, Dardaneli i Bosforu.** Rumunja zdecydowaną ma być do stanowczego sprzeciwu wobec projektu powierzenia Grecji mandatu nad cieśninami, równocześnie zaś ma się Rumunja sprzeciwiać uznaniu tureckiego zwierzchnictwa nad Konstantynopolem. Rumunja ma wreszcie oświadczyć się przeciwko przyznaniu kontroli nad cieśninami tureckiemi Anglji.

Niemcy o traktacie z Ameryką.

Berlin (EE). Prasa niemiecka twierdzi, że **zawarcie pokoju między Stanami a Rzeszą jest zdarzeniem historycznem pierwszorzędnej doniosłości.** Prasa ta podkreśla ton traktatu, **uznający Niemców za równych Ameryce.** Zdaniem tej prasy, preliminaryjny charakter traktatu niettylko nie jest czynnikiem ujemnym, lecz przeciwnie stanowi on korzystną podstawę dla rozszerzenia poszczególnych jego punktów, zwłaszcza umowy gospodarczej.

PRASA FRANCUSKA WOBEC TRAKTATU.

Paryż (EE). Prasa francuska zajmuje wobec traktatu amerykańsko-niemieckiego **stanowisko krytyczne.** Podkreśla ona, iż Ameryka — jak się tego należało spodziewać — zużytkowała z traktatu wersalskiego wyłącznie tylko postanowienia dla siebie dogodne, a usunęła nieodpowiadające jej, np. sprawę Ligi Narodów, sprawę kolonij, odszkodowań oraz sprawę wyspy Yap. W ogólności Stany Zjednoczone starają się jak najmniej zajmować się sprawami europejskiemi zwłaszcza, o ile one nie dotyczą interesów amerykańskich. **»Temps« poświęca traktatowi długi artykuł, w którym żałuje, że odniesione wspólnie zwycięstwo nie mogło doprowadzić do istotnie wspólnego pokoju.** Francja rozumie, że jej przyjaciele amerykańscy powzięli obecnie postanowienia, jakie się im wydawało najkorzystniejsze. Stany Zjednoczone nie wierzą w zagrożenie w obecnej chwili pokoju europejskiego, dlatego nie uważają się za zobowiązane do czynnej interwencji w sprawach Europy. Do podpisania traktatu nakłonił ich interes gospodarczy, zbyt silnie bowiem odczuwały one sparaliżowanie ich wywozu. Konferencja waszyngtońska usunęła w obecnej chwili na drugi plan traktat wersalski.

Walka z drożyzną we Francji.

Paryż (EE). Minister pracy Daniel Vincent podał projekt powołania do życia **specjalnej komisji celem zwalczania rosnącej drożyzny.** Komisja ta będzie miała szerokie uprawnienia.

Z Rosji.

UKRYTE CELE SOWIETÓW.

Ryga, 27 sierpnia (PAT). W tutejszych kołach politycznych utrzymuje się opinja, że **sowiety umyślnie przesadzają sytuację głodową w Rosji, aby w ten sposób wykorzystać sytuację i nawiązać stosunki z państwami zachodniemi,** oraz wyciągnąć od nich pomoc w nadziei, że później uda się im rozwinąć **w tych państwach swoją agitację.**

JAK SOWIETY ORGANIZUJĄ POMOC DLA GŁODNYCH.

Moskwa (EE). W sobotę o godz. 4 popołudniu miało się odbyć decydujące posiedzenie głównego Komitetu pomocy dla głodnych. — Oczekiwano odpowiedzi rządów na wystosowane przed czternastu dniami ultimatum(?). Prócz członków komitetu w posiedzeniu uczestniczyło 100 osób w charakterze gości. O godz. 4 i pół gmach został otoczony przez czerezwyczajkę i żołnierzy czerwonej armji. Wszystkich obecnych poddano osobistej rewizji, większość aresztowano. Akta komitetu wraz z kasą zabrano. Los aresztowanych jest nieznany. Na zebraniu byli obecni przedstawiciele prasy angielskiej i polskiej, których wypuszczono po 40 minutowem zatrzymaniu w lokalu czerezwyczajki.

LENIN WEZWAŁ GABINET KIERENSKIEGO.

Rzym, 27 sierpnia (PAT). Lenin zawezwał do Moskwy byłych członków gabinetu Kiereńskiego celem odbycia z nimi narady. Dzienniki zauważają, że fakt ten dowodzi, iż w kierunku polityki sowieckiej zaszły wielkie zmiany.

SPRAWA HABSBURGÓW W LIDZE.

Paryż (EE). Na jednem z najbliższych posiedzeń Rady Ligi Narodów przyjdzie pod obrady **sprawa Habsburgów** mimo opozycji tych członków Ligi, którzy uważają sprawę powrotu Karola na tron węgierski za sprawę wewnętrzną Węgier.

Wiadomości naukowe, literackie i artystyczne

NOWE KSIĄŻKI:

Jan Szymański: Poezje. Część druga. Warszawa. Księgarnia Ossolineum. Str. 64.

Jan Szymański. Wielka sprawa. Kilka słów o konieczności i sposobach szerzenia oświaty na wsi. Warszawa 1921. Str. 16.

— STATYSTYKA WYBORÓW DO SEJMU. Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego ukazała się statystyka wyborów do Sejmu ustawodawczego, opracowana pod redakcją L. Krzywickiego. Wydawnictwo to, podające szczegółowo liczbę uprawnionych do głosowania, głosujących oraz głosów, złożonych na poszczególne listy — według okręgów wyborczych, powiatów i gmin wzgl. obwodów głosowania — wzbudzi szczególne zainteresowanie dziś, gdy Sejm przystąpić ma do opracowania nowej ordynacji wyborczej, a kraj niezadługo na nowo przystąpi do wyboru swych przedstawicieli.

Miljonówka.

Przy dzisiejszem ciągnieniu miljonówki wygrana padła na Nr. 2,254.464, przesłany do Trembowli w Małopolsce.

Dział ekonomiczny.

Z GIEŁDY ZBOŻOWEJ. Na dzisiejszem zebraniu giełdy zbożowo-towarowej dokonano tranzakcji następujących: żyto 7100, mąka żytnia franco składy warszawskie 10200. Obroty niewielkie. Ceny rozumieją się za 100 kilogramów netto loco stacja załadowcza.

— ROCZNIK STATYSTYCZNY RZPLTEJ POLSKIEJ. Ukazał się na półkach księgarskich Rocznik statystyki Rzeczypospolitej Polskiej, wydawany przez Główny Urząd Statystyczny. Wydana obecnie część pierwsza tomu pierwszego (na rok 1920-21) zawiera bardzo szczegółowe tablice, dotyczące stosunków ludnościowych. Wprawdzie tablice opierają się prawie wyłącznie na źródłach przedwojennych (innych dotychczas nie posiadamy), lecz uwzględniają wszędzie, gdzie to było możliwe, obecne granice i obecny podział administracyjny.

Wydawnictwo, odznaczające się niezwykle niską na obecne czasy ceną (150 marek za duży tom), znajdzie niewątpliwie szerokie rozpowszechnienie.

— MIESIĘCZNIK STATYSTYCZNY. Ukazał się zeszyt 4—5 tomu III Miesięcznika Statystycznego. Zeszyt w części pierwszej zawiera, jak zwykle, artykuły, m. in. dra Faustyna Rasińskiego Statystykę Towarzystw Ubezpieczeń z 1918 i 1919 roku oraz Stefana Szulca próbę obliczenia ludności Rzeczypospolitej polskiej w chwili obecnej. Część druga: Biuletyn statystyczny, zawiera zwykłe rubryki. Ruch naturalny ludności w miastach, Statystyka kredytowa, Spółki akcyjne; ponadto zaś podaje statystykę spółdzielczych stowarzyszeń spożywczych, założonych w roku 1920, oraz wprowadza nową ciekawą rubrykę, obejmującą przeciętne ceny ziemiopłodów w wolnym handlu u producentów, w poszczególnych powiatach na podstawie sprawozdań korespondentów rolnych.

Do zeszytu dołączono, jak zwykle „Miesięcznik Pracy" (zeszyt 4—5), oraz sprawozdania miesięczne z handlu zagranicznego, obejmujące trzy pierwsze miesiące roku bieżącego. Ponadto dołączono wzór kwestjonarjusza, na którego podstawie dnia 30 września br. dokonany będzie pierwszy powszechny spis ludności, zwierząt domowych oraz gospodarstw rolnych, ogrodowych i leśnych.

ZIEMIA DLA URZĘDNIKÓW ROLNYCH. Rada Towarzystwa urzędników gospodarczych rozpoczęła starania o ułatwienie urzędnikom gospodarstw rolnych nabywania od rządu ziemi w myśl reformy rolnej. Pomimo odpowiedniego podania stwierdzono jednak, że do komisarzy ziemskich nie zostało przesłane rozporządzenie Głównego urzędu, aby uwzględnili przy parcelacji prawo nabywania ziemi przez bezrolnych inteligentów.

POLSKI WYWÓZ DO FRANCJI. Radca handlowy przy poselstwie polskiem w Paryżu komunikuje, że panujące we Francji susze i upały zagrażają poważnie tegorocznym zbiorom paszy, jarzyn i okopowych, wobec czego w jesieni i zimie br. powstanie zapewne we Francji pomyślna konjunktura dla przywozu następujących artykułów: pasza, jarzyny suszone, kartofle, mączka kartoflana, dekstryna, nasiona buraczane, cykorja suszona, cukier i alkohol. Wyzyskanie konjunktury dla tych polskich artykułów, których wywóz jest dozwolony, będzie możliwe dopiero po wprowadzeniu w życie francusko-polskiej umowy handlowej, przyznającej zniżki celne dla poszczególnych artykułów wywozu polskiego, obecnie bowiem stawki celne francuskie stawiają nasz wywóz w pozycji gorszej, niż np. czesko-słowacki, finlandzki itp.

IZBY KOSZYKARSKIE. W Warszawie ma powstać Centralna Izba przywozu i wywozu dla wyrobów koszykarskich i wikliny. Do Izby należeć będą przedstawiciele izb terytorjalnych, prowincjonalnych po jednym z każdej. Terytorjalne Izby składają się z trzech przedstawicieli drobnych wytwórców koszykarskich, z przedstawicieli przedsiębiorców koszykarskich, z trzech przedstawicieli producentów wikliny i dwóch reprezentantów instytucyj państwowych i społecznych, popierających koszykarstwo.

KOMUNIKAT URZĘDOWY O PRZEBIEGU KSIĘGOSUSZU ZA MIESIĄC CZERWIEC 1921 ROKU. W przeciągu czerwca przebieg księgosuszu był następujący: zlikwidowano zarazę w 62 miejscowościach, wykryto i skonstatowano 76 nowych ognisk, ogólna ilość miejscowości zapowietrzonych była w ciągu miesiąca 165. Ilość sztuk chorych i podejrzanych o zarazę 998, zabito 242 szt., padało 307, wyzdrowiało 215, zaszczepiono 7179; z czego na województwo białostockie wypada: 22 miejscowości zapowietrzonych, sztuk chorych i podejrzanych o zarazę 284, zabitych 39, padłych 42, zaszczepionych 1881, reszta zaś na województwa nowogrodzkie i poleskie, gdzie wobec zwiększenia ilości personelu ujawnione są znaczne ilości ognisk zarazy..

Księgosusz został zlikwidowany w zupełności na terenie całego województwa lubelskiego, które uznane zostało za wolne od zarazy w drugiej połowie czerwca: kordon ruchomy przesunięty na rzekę Bug od Wyszkowa do Terespola ad Brześć nad Bugiem.

Od początku wybuchu zarazy do dnia 1 lipca 1921 roku było chorych 9.490 sztuk, zabito 4.317, padło 3.956, zaszczepiono 19.976 sztuk.

Z TARGOWICY MIEJSKIEJ. Na targ od 20 do 26 bm. spędzono bydła rogatego 1299, cieląt 632, owiec i kóz 73, nierogacizny 854, razem 2808 zwierząt. — Płacono za jeden cetnar metryczny żywej wagi: buhaje od 9500 do 14.800 mk.; woły od 10.200 do 21.600 mk.; krowy od 6.200 do 16.100 mk.; jałownik od 6.800 do 15.200 mk.; cielęta od 12.000 do 20.000 mk.; nierogaciznę tuczną od 24.000 do 31.000 mk.; bitej wagi nierogaciznę od 30.100 do 38.500 mk. Ze spędzonych na targ zwierząt sprzedano: na miejscową konsumcję 2687 sztuk, na konsumcję innych gmin kraju 121 sztuk. W porównaniu ze spędami w przeszłym tygodniu było więcej 198 sztuk bydła, 26 baranów i 150 nierogacizny, zaś 66 cieląt mniej, czyli o 608 sztuk więcej.

Wiadomości giełdowe.

GIEŁDA WARSZAWSKA z 27 bm.: Obligacje m. Warszawy 5% 1917 r. trans. 114.75, listy zastawne 4½% ziemskie za 100 rubli trans. 273.75, żądano 275, poszukiwano 275. 4½% Warszawy żądano 430, poszukiwano 420. 5% Warszawy trans. 492.50—502, poszukiwano 494.

Waluty. Dolary Stanów Zjedn. gotówka trans. 2700—2690, sprzedaż 2690, kupno 2600, franki francuskie gotówka trans. 209, sprzedaż 208, kupno 202, czeki trans. 210—207, funty szterlingi czeki trans. 9750—10225, marki niemieckie gotówka trans. 31.10, sprzedaż 32, kupno 30.40, czeki trans. 31.90—31.30, korony austrjackie czeki trans. 264.

Akcje warszawskie. Bank dyskontowy w Warszawie 2470—2700, Kredytowy warszawski 2860—2900, Warszawskie tow. kopalń węgla i zakł. hutn. 15900—16100—15950, Lilpop-Rau-Loewenstein 3450—3460—3425, Rudzki 2475—2450, 2 emisja 2350—2300—2325, Starachowice 7010—7075—7050, Tow. zakładów żyr. 4250—4200, Borkowski 1510—1515—1510, Ostrowieckie zakłady 8000—8100, Polska nafta 2250—2300, Przemysł drzewny i handel 1275—1200.

KURSA HOLENDERSKIE z 26 bm.: Londyn 11.83, Berlin 3.74, Paryż 24.86, Szwajcarja 54.30, Wiedeń 1.37½, Kopenhaga 55, Sztokholm 69.40, Chrystjanja 43.10, Bruksela 24.65, Madryt 41.65, Włochy 13.62½.

Odpowiedzialny redaktor:
MICHAŁ KONOPIŃSKI
NAKŁADEM
WYDAWNICTWA „NOWEJ REFORMY"
spółki z ogr. odp.

Nadesłane.

(Artykuły w tym dziale nie pochodzą od Redakcji).

Juljusz Edward Talewski

student politechniki

przeżywszy lat 20, po długiej a ciężkiej chorobie, zmarł dnia 26 sierpnia 1921 r. Wyprowadzenie zwłok z domu przedpogrzebowego izrael. na miejsce wiecznego spoczynku nastąpi w niedzielę dnia 28 b. m. o godz. 8 popoł. Na ten smutny obrzęd stroskani rodzice zapraszają krewnych, Przyjaciół i kolegów Zmarłego.

Książkę robotniczą wraz z dokumentami wojskowemi na nazwisko Szczepan Piechota, Balice, zgubiono. Unieważniam. 4594

Bieliznę męską

wykonuje szybko i po cenach przystępnych 4595 1 3

Pracownia „Róża"
Kraków, św. Filipa 23.

Zamienię 3 pokoje z komfortem w IV dzielnicy, na 4 pokoje. Warunki korzystne, ustnie. Zgłoszenia pod **„Zamiana"** przyjmuje Administracja „Nowej Reformy". 4596 1 3

Fortepian czarny, krótki do sprzedania. Oglądnąć można: Straszewskiego 9. I piętro. 4597 1 3

Antykwarnia kupuje książki szkolne, płacąc najwyższe ceny. Kupuje na wagę gazety i wszelkie papiery. Spingarn, Kraków, Szpitalna 4, w sieni, obok zegarmistrza. 4589

Rutynowany buchalter-bilansista

z długoletnią praktyką, z najlepszemi referencjami, władający językiem polskim, niemieckim i rosyjskim w słowie i piśmie, poszukuje posady. Zgłoszenia pod „Bilansista 1987" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 4548

Sukienki dla panienek i ubranka dla chłopców
oraz płaszczyki ma na składzie Związek pracy polskich kobiet. Kraków, plac szczepański 3. — Tamże przyjmuje się zamówienia na wszelką konfekcję dziecięcą. — Wykonanie wzorowe, ceny przystępne. 4592 1 8

Français-italien

par institutrice expérimentée, de 8 à 5 h. Czapskich 1, na parterze, od frontu, pierwsze drzwi na prawo. 4606 1 2

Farby i chemikalja

zawsze w wielkim wyborze, po najniższych cenach na składzie tranzytowym. Specjalność: tlenki żelaza, franc. ochier, altramaryna i namiastki zieleni do wapna, barwniki chromowe, litofon, żywica, terpentyna, salmiak i t. p. Weinberger & Kellner, Wiedeń VIII, Alserstrasse 18. — Rok założenia 1880. 4611 1 2

Powozy półkryte; landa, bryczki z budami i bez, do sprzedania. Podgórze, ul. Kalwaryjska 74—76. 455 3 3

Dla powracających z Ameryki!

Restauracja z wyszynkiem, na ruchliwej ulicy, w Krakowie, z powodu choroby właściciela do oddania. Zgłoszenia pod „4465" przyjmuje Admin. „N. Reformy". 4465 2 3

„Matura"

Kraków, ul. Grodzka 32, II p.

P. T. wojskowi, urzędnicy, oraz osoby z prowincji przygotowują się szybko i dokładnie do matury i egzaminów wstępnych zapomocą wykładów piśmiennych, ustnych przez fachowych profesorów. Jedyna tego rodzaju instytucja w Polsce. Żądajcie bezpłatnych prospektów. 4015 6 6

Wszelkie przybory szkolne, papier listowy, pocztówki artystyczne, albumy, ramki, portfele, karty do gry, poleca skład papieru i galanterji Michał Słomiany, Kraków, Sławkowska 24. 4494 6 10

Gospodarstwo do sprzedania w miejscu, godzina drogi od Krakowa. W tem dom z zabudowaniami gospodarskiemi, 3½ morga pola ornego, inwentarz żywy i martwy i zbiory z tego pola. — Zgłoszenia pod **„Gospodarstwo 13"** przyjmuje Administracja „N. Reformy". 4506 2 2

Poszukuje się do wynajęcia 1 lub 2-ch pokoi umeblowanych z użyciem łazienki. Zgłoszenia pod **„Zagraniczny"** do biura reklamy „Prasa", Karmelicka 16. 4509 2 2

Prywatna nauka.

Poszukuje się do kompletu dla nauki prywatnej (I klasa gimnazjum realnego) trzech uczniów, katolików, dobrze wychowanych, zdolniejszych. — Zgłoszenia pod adresem: Leonard Nitsch, inżynier, Kraków, Potockiego 13. Telef. Nr 385. 4555 2 2

Większa ilość kamienia wapiennego do sprzedania — Wiadomość: Fabryka drożdży, Kraków-Dębniki. 4558 2 2

Beczki drewniane, używane (z oliwy), o pojemności około 200 l. do sprzedania. Wiadomość: Fabryka drożdży Kraków-Dębniki. 4559 2 2

Powozy półkryte na oliwnych osiach, używane, wachlarze lakierowe; wózki nowe, resorowe, na oliwnych osiach, do sprzedania. — Wiadomość: Markfeld, Wielopole 5. 4573

Do sprzedania pługi

1 „W—D" 80 K. M., 6-skibowy
1 „Praga" 35—40 K. M., 5-skibowy.

Przedsiębiorstwo dla budowy i odbudowy maszyn

Nassenfeld i Klüger
Przemyśl, ul. Mickiewicza 7. 4544 3 10

KUPCY! PRZEMYSŁOWCY! ROLNICY!
odwiedzające 4583 2 2

Praski targ wzorkowy

w Pradze Czeskiej w dniach 1-go — 8-go września b. r.

Informacje, oznaki oraz legitymacje, uprawniające do 50% zniżki wizy i opłaty na kolejach czesko-słowackich

w konsulacie Republiki czesko-słow., Kraków, ul. Gołębia 18.

ZAWIADOMIENIE.

Mamy zaszczyt powiadomić, że objęliśmy jeneralną reprezentację na Polskę znanej wszechświatowej fabryki

LAMPEK ŻAROWYCH PHILIPS
w Eindhoven (Holandja)

i jesteśmy w możności wykonywać wszelkie zlecenia zarówno bezpośrednio z fabryki, jak i ze składu fabrycznego w Warszawie.

BRACIA BORKOWSCY
ZAKŁADY ELEKTROTECHNICZNE
4601 1 2 **Warszawa, Jerozolimska 56.**

Polsko-bałtyckie

Towarzystwo handlowe i transportowe S. A.

Telefon Nr 2164 Oddział w Krakowie ul. Lubicz 2, I p. 4546

Ekspedycja, oclenie, magazynowanie, zaliczkowanie, przewóz, ubezpieczenie, własne samochody ciężarowe.

Ekspedycja eksponatów na Targi Wschodnie do Lwowa!

PIERWSZORZĘDNE I JEDYNE FACHOWE W KRAKOWIE
KONCESJONOWANE PRZEZ NAMIESTNICTWO
BIURO KUPNA I SPRZEDAŻY REALNOŚCI itd.
DOM DLA HANDLU I PRZEMYSŁU

Władysława Ropskiego

KRAKÓW, UL. ZWIERZYNIECKA L. 22

Firma ta jest już znaną na całym świecie

ZAŁATWIA:

Przeprowadza tranzakcje kupna i sprzedaży przedsiębiorstw, handli, fabryk, realności, will, parcel, majątków ziemskich, lasów, dzierżaw i zamian.

▫▫▫

Generalna agencja przy pośrednictwie pożyczek pieniężnych, pochodzących z zakładów przemysłowych i kredytowych, sporządzania i tłomaczenia ogłoszeń i reklam.

▫▫▫

Główne biuro ogłoszeń i plakatowania. Dom spedycyjny, przewóz mebli w miejscu, koleją i okrętem.

▫▫▫

Główne biuro wynajmu mieszkań, sklepów i will w miejscu i na letniskach, w kraju i zagranicą.

▫▫▫

Przyjmuje wszelkie zgłoszenia do sprzedaży, kupna i przeprowadza takowe w krótkim czasie, bez żadnych kosztów, prócz umówionej prowizji.

▫▫▫

Biuro prowadzone jest na sposób biur amerykańskich, w sposób czysto handlowy pod sprężystem kierownictwem Władysława Ropskiego, którego obok umieszczony portret.



OGŁOSZENIA — SPRZEDAŻ

Kamienica (narożnik) 2 fronty, z komfortem, przy przyoypalnej ulicy Krakowa, 40 ubikacyj, nadająca się na hotel, bank lub instytucję przemysłową.

Dom 1-piętrowy, cały do zamieszkania, dwa morgi lasu i ogrodu.

Dom drewniany — 2 fronty, 6 ubikacyj, ogród ¼ morga.

Realność 3 piętrowa w Krakowie, mieszkanie wolne — 3 pokoje i kuchnia, ogród, gaz, wodociąg.

Willa 2-piętrowa w Zakopanem, z komfortem i wolnem mieszkaniem.

3 domy ze sklepem i piekarnią kompletnie urządzoną, wolne mieszkanie, budynki gospodarcze.

Gospodarstwo 5 i pół morga wraz z domem mieszkalnym, murowanym, stajnia, wozownia, sklep, ogród, wolne mieszkanie.

Dzierżawa domu — 6 ubikacyj, elektryka, z wolnem mieszkaniem, meblami oraz ogrodem owocowym w Krakowie.

Majątek ziemski — 826 morgów w Małopolsce wraz z inwentarzem żywym i martwym oraz budynkami gospodarczemi.

Sklep w głównej ulicy Krakowa z kompletnem urządzeniem i towarem, dużą wystawą, elektryka, piwnicą. 4602

Restauracja w śródmieściu wraz z handlem kolonjalnym, urządzeniem i towarem.

Kawiarnia w głównym punkcie wraz z mieszkaniem, meblami, urządzeniem i towarem.

Dwupiętrowa realność z oficyną w pobliżu plant w Krakowie, z wolnem mieszkaniem.

Zegar piękny, antyczny, z brązu, okazyjnie do sprzedania. Wielopole l. 10 (koniec oficyn, parter). 4547 2 3

Starsza, zdolna krawcowa wyjedzie na wieś. Zgłoszenia pod **„Krawcowa"** przyjmuje Administracja „N. Reformy". 4442

Poszukuję Niemki

do konwersacji na godzinę dziennie, rozumiejącej cokolwiek po polsku. Zgłoszenia pod **„Marja"** przyjmuje Administracja „N. Reformy". 2161

Watę Brunsa białą
Gazę odtłuszczoną
Artykuły gumowe
Opaski menstr. z waty
Wysyłki na prowincję odwrotnie.
J. Wilkosz, drogerja
Kraków, ul. Karmelicka l. 14.
3194 5 5

Poszukuje się w śródmieściu

1 LUB 2 POKOI

elegancko umeblowanych, z osobnem wejściem.
4517 Pośrednictwo dobrze wynagrodzę. 2 3
Zgłoszenia pisemne uprasza się przesyłać pod:
Skrytka pocztowa 151 — Kraków.

PAPIER

drukowy, do pisania i pakowania 4599 1 2

TEKTURĘ

białą, szarą, brunatną — poleca:

Aleksander Selinka & Co.,
Wien, IV., Prinz Eugenstrasse 18.
Telefon Nr 52-3-44. Telegramy: „Aselco Wien".

Zawiadomienie.

Stowarzyszenie instalatorów urządzeń wodociągowych, gazowych i elektrycznych oraz **Cech majstrów blacharskich** w Krakowie ma zaszczyt zawiadomić Sz. P. T. Publiczność, że dnia 22 b. m. wybuchł **strajk** odnośnych robotników, a to z powodu nadmiernych ich żądań.

Wszelkie przeto rozpoczęte lub zakontraktowane roboty zostają na razie wstrzymane, aż do dalszego rozstrzygnięcia. 4591

Za przełożeństwo Stowarzyszenia:
Prezes Franciszek Kuczyński.

Dla Amerykanów!

Browar z kompletnem urządzeniem. Dom mieszkalny, 8 pokoi, obszerne podwórze, spichrz 3 piętrowy. Dom dla robotników, 12 morgów dobrej łąki. Nadaje się także na inne przedsiębiorstwo przemysłowe. Cena 20 milj. mk polsk. w dolarach.

Majątek ziemski 730 morgów ziemi I klasy, jezioro i łąki. Budynki masywne. Inwentarz kompl. Dwór o 8 pokojach w ładnym parku nad jeziorem. Cena 19.500 dolarów. Sprzedaje Polskie Biuro ogłoszeń „Rekord" Toruń, ulica Krasińskiego 10b, wejście z ulicy Sienkiewicza 4583 1 3

Zakład zdrojowy w Żegiestowie

kąpiele gazowo-żelaziste, mineralne i hydropatyczne 4557 2 2

otwarty do dnia 15 października b. r.

Kąpiele wydaje się w dowolnej ilości. — Od dnia 1 września b. r. pokoje od 100—250 Mkp., utrzymanie w pensjonatach 800 Mkp. dziennie.

Spółka akcyjna

poszukuje w Krakowie pomieszczenia na

BIURA

składającego się z 4—6 pokoi i przedpokoju. Położenie centrum miasta. Pośrednictwo będzie honorowane!

Zgłoszenia pod „Spółka akcyjna 1921" do Biura **„Prasa"**, Kraków, ul. Karmelicka 16. 4494 3 3

Samodzielny(a) buchalter(ka)

korespondujący(a) również samodzielnie w języku polskim i niemieckim, oraz

PANNA

obznajomiona z czynnościami biurowemi i pisząca biegle na maszynie, poszukiwani do większego zakładu przemysłowego w Krakowie.

Zgłoszenia pisemne wraz z podaniem warunków i terminu wstąpienia uprasza się przesyłać pod: Skrytka pocztowa 151, Kraków. 4521 2 5

Powszechnie, z rzetelności znane **Biuro ogłoszeń „Rekord"** w Toruniu, ul. Krasińskiego 10b, wejście z ulicy Sienkiewicza, ma do sprzedania: majątki ziemskie, młyny, cegielnie, różne fabryki, sklepy wszelkiego rodzaju, domy i gospodarstwa. 4585 1 3

POLSKIE TOWARZYSTWO HANDLOWE

Kraków, ul. Sławkowska 1 4497 3 10

dostarcza wagonami

ŻELAZA

pochodzenia krajowego, przy krótkich terminach dostawy.

JERZY WEISSENBERG
KATOWICE

Hurtowny skład żelaza i towarów żelaznych

poleca do rychłej dostawy: 4603

żelazo sztabowe, blachy, rury, dźwigary, „U" żelazo, gwoździe druciane, wszelkiego rodzaju druty, narzędzia i żelazne towary galanteryjne, okucia budowlane etc. Towary emaljowane pierwszorzędnej jakości. Sprzedaż wyłącznie hurtowna.

ZAPROSZENIE

na

XIX Zwyczajne Walne Zgromadzenie

Towarzystwa zaliczkowego i oszczędności w Jarosławiu

Stow. zarej. z ogr. poręką

które odbędzie się dnia **4 września 1921 r.** o godzinie 5-tej po południu w lokalu Towarzystwa — z następującym

porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokółu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
2) Sprawozdanie Dyrekcji z czynności i rachunków za rok 1920;
3) Sprawozdanie Komisji rewizyjnej z wnioskiem o udzielenie Dyrekcji absolutorjum z czynności i rachunków za rok 1920;
4) Wniosek Rady nadzorczej o rozdział czystego zysku za rok 1020;
5) Ustalenie sposobu prowadzenia otrzymanego komisjonerstwa;
6) Zmiana statutu;
7) Wybór Rady nadzorczej, Dyrekcji i zastępcy Dyrekcji;
8) Wybór Komisji rewizyjnej na rok 1921;
9) Wnioski członków.

Jarosław, dnia 26 sierpnia 1921 r. 4610

Dyrekcja.

Ortopedyczne

obuwie na wszelkie skrócenia, chore nogi i płaskie stopy wyrabia:

Pracownia szewska „Zdrowie"
Kraków, ulica św. Gertrudy L. 7. 4452 8 8

WYDAWNICTWA AKADEMII HANDLOWEJ W KRAKOWIE.

Opuścił prasę podręcznik szkolny

KORESPONDENCJA KUPIECKA

M. Passakasa, A. Żabińskiego, prof. Akademii handlowej w Krakowie.

Cena egzemplarza 300 Mk.

Zamówienia i ekspedycja (za zaliczką) we firmie:

M. Passakas i Sp., Kraków, plac Marjacki 9.

Do nabycia we wszystkich księgarniach. 1559 20 0

TOREB PAPIEROWYCH

w każdych ilościach i w dowolnych rozmiarach i formatach, z papieru białego i kolorowego, jak również papieru fabryk krajowych i zagranicznych, dostarcza

Pierwsza katolicka fabryka torebek papierowych w Krakowie.

Ceny konkurencyjne. Dostawa natychmiastowa na miejsce lub z wysyłką na prowincję. P. T. Kupcom odpowiedni rabat. Zlecenia przyjmuje firma A. Zembrzycki, Kraków, ul. Florjańska 9, telef. 1560. 4606

GOSPODARSTWO

35 morgów dobrej ziemi, 2 morgi łąki, budynki masiw, inwentarz nadkompletny, wszelkie narzędzia do rybołówstwa. 1000 morgów dzierżawy jeziora, raki, węgorze i wszelkie rodzaje ryb. Cena 200.000 marek niemieckich, lub dolary. Zgłoszenia przyjmuje Polskie Biuro ogłoszeń „Rekord", Toruń, ul. Krasińskiego 10b, wejście z ulicy Sienkiewicza. 4586 1 3

Jako spólnik

do przedsiębiorstwa handlowego, agencyjnego lub spedycyjnego, wstąpiłby młody mężczyzna, pierwszorzędna siła biurowa, mający stosunki w kupiectwie, dając w zamian swoją współpracę i ewent. kapitał. — Zgłoszenia pod **„Przyszłość 500"** przyjmuje Administracja „Nowej Reformy". 4590 1 2

Pierwszorzędny interes fryzjerski

z mieszkaniem (3 pokoje), w bardzo dobrem położeniu Torunia, za 900.000 mk do sprzedania. Zgłoszenia przyjmuje Polskie Biuro ogłoszeń „REKORD", Toruń, ul. Krasińskiego 10b, wejście z ul. Sienkiewicza. 4587 1 3

Sklep z telefonem, w śródmieściu

przy główniejszej ulicy w Krakowie, przyjmie do sprzedaży materjały i wyroby żelazne, metalowe, instalatorskie, blacharskie i t. p. — Zgłoszenia przyjmuje Skład fabryczny J. Tokara, Kraków, ul. św. Jana 10 Telefon Nr 574. 4[illegible] 1 4

Dla Amerykanów!

Fabryka mebli z maszynami i kompletnem urządzeniem. Dom, 3 mieszkania o 6 pokojach, 2 mieszkania o 4 pokojach i 1 mieszkanie o 3 pokojach. 3 mieszkania będą wolne. Cena 600.000 mk niem.

Młyn parowy i wodny 3-piętrowy, w większej kościelnej wsi. Do tego 130 morgów ziemi. Budynki masywne. Cena 20 miljonów mk polsk.

Parowa cegielnia z nowoczesnem urządzeniem. 150 morgów ziemi (gliny). Budynki nowe, masywne. Inwentarz żywy i martwy. Kuźnia z narzędziami. Ładny ogród owocowy i warzywny. 2 minuty od stacji. Cena 700.000 mk niem. lub odpowiednią sumę w walucie polskiej.

Parowa cegielnia w mniejszem mieście. Do tego 40 m. ziemi. Inwentarz kompl. Cena 500.000 mk niem.

Parowa cegielnia Dom mieszkalny. 12 pokoi. Ogród owocowy. 200 drzew. Budynki nowe, masywne. 18 morgów ziemi I klasy. Inwentarz nadkompl. Cena 2 milj. mk niem.

Prócz tego różne inne młyny i przedsiębiorstwa przemysł., majątki większe i mniejsze, domy, restauracje, sklepy i t. d. sprzedaje Polskie Biuro ogłoszeń „Rekord", Toruń, ul. Krasińskiego 10b, wejście z ulicy Sienkiewicza. 4584 1 3

ŚWIEŻO WYDANY

KATALOG KSIĄŻEK

bibljoteki naukowej i literackiej, **J. Gumplowicz, Kraków, plac WW. Świętych 8, telefon 2372,** podaje w systematycznym układzie spis dzieł, znajdujących się w wypożyczalni tejże bibljoteki.

Wypożyczalnia posiada wszystkie nowości wydawnicze. 460[illegible]

MYDŁA

najlepszej jakości dostarcza w dowolnych ilościach hurtownie 4221 4 4

„FAT"

Fabryka tłuszczów jadalnych i wyrobów chemicznych Spółka z ogran. odpowiedzialnością, Kraków-Dębniki.

Zdolni zastępcy na prowincji poszukiwani.

JEDYNE W POLSCE

Konc. biuro detektywiczno-informacyjno-wywiad.
Kraków, ul. Długa l. 16
załatwia wszelkie sprawy energicznie, skupulatnie i dyskretnie, tak w kraju, jakoteż zagranicą. 4212 4 4

Vr. II 4021/19 4600

WYROK.

Róża Bernstein, lat 22 licząca, urodzona w Płaszowie, stanu wolnego, bez zajęcia, zamieszkała w Krakowie, winna przekroczenia z § 20 c. r., popełnionego przez to, że w Krakowie w maju 1920, wykorzystując nadzwyczajne stosunki, spowodowane stanem wojennym, żądała oraz kazała sobie dawać i przyrzekać ceny oczywiście nadmierne za przedmioty zapotrzebowania, mianowicie papierosy — za co zasądzoną zostaje na karę aresztu przez 7 dni, oraz na grzywnę dodatkową w kwocie 1.000 Mkp., w razie zaś jej nieściągalności na dalszy areszt przez 5 dni, wreszcie w myśl § 389 pk. na ponoszenie kosztów postępowania karnego.

Wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 1921 r. Kr. 183/20 ts. wyrok z dnia 29 stycznia 1920 Vr. II 4021/19, został częściowo zatwierdzony.

Sąd okręgowy karny Oddział II.

Kraków, dnia 12 sierpnia 1921 r.

Znane ze skuteczności wody mineralne sztuczne

„VICHY" Grande Grille i Celestins
„SELTERSKA"

polecone przez krakowskie i lwowskie Tow. lekarskie, wyrabia:
Rząd. uprawn. fabryka

K. RZĄCA i CHMURSKI W KRAKOWIE
ul. św. Gertrudy 4. Telefon Nr 227.
Do nabycia w aptekach i droguerjach. 3538